

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Noora Hakala

Kaupankäynti digitaalisella alustalla

Alustatalouden yritysten keinot turvallisen kaupankäynnin edistämiseksi

Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu –tutkielma
Kauppatieteiden maisteriohjelma

Vaasa 2021

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Noora Hakala		
Tutkielman nimi:	Kaupankäynti digitaalisella alustalla: Alustatalouden yritysten keinot turvallisen kaupankäynnin edistämiseksi		
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Vesa Annola		
Valmistumisvuosi:	2021	Sivumäärä:	79

TIIVISTELMÄ:

Alustatalous on internetin kehityksestä kummunnut liiketoiminnan organisointimalli, jota käytetään erityisesti nopeasti skaalautuvien palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen. Alustataloudessa liiketoiminta perustuu digitaalisiin alustoihin, jotka ovat keskiössä organisoimassa tuotteiden ja palvelujen tuottajien, kehittäjien sekä käyttäjien toimintaa ja vuorovaikutusta. Irtaimen kaupan siirtyminen digitaalisille alustoille on tehnyt yksityishenkilöiden välisestä kaupankäynnistä helppoa ja joustavaa, mutta se on tuonut mukanaan myös ei-toivottuja lieveilmiöitä, kuten erilaisten petosten tai sopimusrikkomusten tekemisen helposti. Tässä pro gradu –tutkielmassa tarkastellaan yksityishenkilöiden välistä kauppaa digitaalisella alustalla ja sitä, millaisia keinoja alustatalouden yrityksillä on turvallisen kaupankäynnin edistämiseksi.

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoituksena on tutkia, millaisia omaehtoisia keinoja alustatalouden yrityksillä on alustalla tapahtuvan yksityishenkilöiden välisen irtaimen omaisuuden kaupan turvallisuuden edistämiseksi. Tutkielman päättökysymykseen ja perimmäiseen tarkoitukseen pyritään löytämään vastaus kolmen alatutkimuskysymyksen avulla: mitä alustatalous on ja millaisia käsitteitä siihen liittyy, miten sopimus irtaimen omaisuuden kaupasta syntyy ja millaisia velvoitteita siihen liittyy sekä mitä ovat irtaimen omaisuuden kaupassa tapahtuvat sopimusrikkomus- ja petostilanteet sekä niiden seuraamukset? Tutkimuksen metodi on lainopillinen ja laadullinen. Tutkielmassa tarkastelen lainopin systematisointitehtävää hyödyntäen, miten digitaalisten alustojen toimintaympäristö sijoittuu oikeusjärjestelmäämme yksityishenkilöiden välisen irtaimen omaisuuden kaupankäynnin näkökulmasta.

Tutkielman laadullisen osuuden aineisto kerättiin alustatalouden yrityksille tehdyillä puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Kerätty aineisto analysoitiin ja tulokset esitetään tiiviissä tekstimuodossa tutkielman selkeyden ja johdonmukaisuuden ylläpitämiseksi. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että alustatalouden yritykset lisäävät alustalla tapahtuvan irtaimen omaisuuden kaupan turvallisuutta erilaisin teknisin ja manuaalisin keinoin, joita ovat käyttäjien pakollinen rekisteröityminen palveluun ja henkilökohtaisen tunnuksen luominen, erilaiset sivustolta löytyvät opastukset ja ohjeet turvalliseen kaupankäyntiin, yrityksen aktiivinen asiakaspalvelu sekä asiantuntijien käyttäjien ja asiakaspalvelun yhteistyö epäilyttävien myynti-ilmoitusten poistamiseksi. Näiden lisäksi muita yrityskohtaisia keinoja ovat alustakohtaiset Huuto Turva ja Sähköinen kauppa-kirja –palvelut, vahva tunnistautuminen, käyttäjien arvostelutoiminto, käyttäjäkohtaisten ilmoitusmäärien rajoittaminen sekä asiakkaiden tiedottaminen.

AVAINSANAT: Alustatalous, digitaalinen alusta, irtaimen omaisuuden kauppa, sopimusrikkomus, petos

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tutkielman tavoite ja rajaukset	8
1.2	Tutkimusmenetelmä ja lähdeaineisto	9
1.3	Tutkielman rakenne	11
2	Alustatalous	14
2.1	Alustatalouden käsitteitä	16
2.1.1	Jakamistalous	17
2.1.2	Keikkatalous ja tilaustalous	18
2.2	Digitaalinen alusta ja sen toiminta	19
2.3	Digitaalisilla alustoilla tapahtuva vaihdanta	22
2.4	Alustatalouden sääntely	23
3	Yksityishenkilöiden välinen irtaimen kauppaa digitaalisella alustalla	26
3.1	Sopimuksen syntyminen	27
3.2	Tavaran ominaisuudet	28
3.3	Tavaran luovutus	30
3.3.1	Luovutuksen ajankohta	31
3.3.2	Kustannusten jako	33
3.4	Kauppahinnan maksaminen	34
3.5	Vaaranvastuun siirtyminen	35
3.6	Tavaran tarkastus	36
4	Sopimusrikkomukset ja petos sekä niiden seuraamukset	38
4.1	Myyjän sopimusrikkomukset	38
4.1.1	Myyjän viivästys	38
4.1.2	Tavaran virhe	39
4.2	Myyjän sopimusrikkomusten seuraamukset	41
4.2.1	Myyjän viivästyksen seuraamukset	41
4.2.2	Tavaran virheen seuraamukset	45
4.3	Ostajan sopimusrikkomukset	49

4.3.1	Maksuviivästys	50
4.3.2	Ostajan myötävaikutusvelvollisuus kauppaan	51
4.3.3	Ostajan velvollisuus noutaa tai vastaanottaa tavara	51
4.4	Ostajan sopimusrikkomusten seuraamukset	52
4.4.1	Maksuviivästyksen seuraamukset	52
4.4.2	Myötävaikutusvelvollisuuden rikkomisen seuraamukset	53
4.5	Petos	55
5	Alustatalouden yritysten keinot irtaimen omaisuuden kaupan turvaamiseksi	58
5.1	Huuto.net –vertaiskauppapaikan haastattelu	59
5.2	Nettix Oy:n haastattelu	65
6	Johtopäätökset	70
6.1	Pohdinta ja analysointi	70
6.2	Rajoitteet ja jatkotutkimusehdotukset	73
	Lähteet	74
	Liitteet	79
	Liite 1. Haastattelulomake	79

Kuviot

Kuvio 1. Tutkimuksen rakenne.	s. 13
Kuvio 2. Alustatyyppien nelikenttä (Ailisto ja muut 2015, s. 18).	s. 15
Kuvio 3. Alustatalouden käsitteiden suhde toisiinsa.	s. 17
Kuvio 4. Digitaalisen alustan toiminta (Koivistoinen ja muut n.d.).	s. 21
Kuvio 5. Esimerkki yleisestä internetin myyntipetoksesta (Oikeusministeriö 2017, s. 22).	s. 57
Kuvio 6. Yritysten samankaltaiset keinot estää sopimusrikkomus- tai petostilanteiden syntyminen.	s. 58
Kuvio 7. Kaupankäynnin vaiheet Huuto Turva –palvelussa.	s. 63
Kuvio 8. Kaupankäynnin vaiheet Sähköinen kauppakirja –palvelussa.	s. 68

1 Johdanto

Digitaaliset alustat ovat helpottaneet kaupankäyntiä maailmanlaajuisesti: niiden kautta voi myydä, ostaa ja vuokrata erilaisia tavaroita ja palveluita. Digitalisaatio on tehostanut vanhoja toimintamalleja uudelle ulottuvuudelle, ja alustatalouden liiketoimintamallin vuoksi perinteiset toimialat ovat joutuneet murroksen keskelle. Alustaliiketoimintamallit rakentuvat perinteisestä liiketoimintamallista poiketen verkostovaikutusten hyödyntämiseen sekä monien sisämarkkinoiden hyötyjen tasapainottamiseen. Suurten kansainvälisten alustatalouden yritysten merkittävyyttä korostaa se, että ne ovat kiilanneet kymmenessä vuodessa öljy-yhtiöiden tilalle maailman arvokkaimpien yritysten listauksessa.¹ Esimerkiksi verkkokauppatoimintaa harjoittava Amazon oli PwC:n vuosittaisen listauksen mukaan vuonna 2020 maailman arvokkaimpien yritysten listauksessa neljäntenä markkina-arvolla 971 miljardia².

Alustatalous ja alusta käsitteinä ovat kehittyneet kolmessa eri aallossa. Ensimmäisessä aallossa tuotekehityksen tutkijat käyttivät termejä ”alusta” ja ”tuotealusta” uuden sukupolven tuotteiden, palveluiden ja uusien tuoteperheiden luomisen kuvauksena erilaisten asiakas-, tuote- ja palveluvariaatioiden pohjaksi. Nokian 3310/1200/1100 -tuoteperheet ovat esimerkki tällaisesta menestyneestä tuotealustasta, jossa sama perusteknologia paketoitiin eri asiakassegmentteihin suunnatuiksi tuotevarianteiksi. Toisessa aallossa teknologiatutkijoiden koulukunta määritteli alusta-termin teollisen arverkonon kontrollipisteinä, jonka avulla hankitaan tuloa arvoa tuottamatta, mutta toisaalta kokonaisverkototaloutta vahingoittaen. Esimerkki tämänkaltaisesta kontrollipisteestä oli Windows-käyttäjärjestelmä internet-selainten välisessä kilpailussa 1990-luvun loppupuolella. Microsoft haitsi kilpailevien selainten suosiota omalla alustallaan sisällyttämällä oman selaimensa Windowsin vakiotoiminnallisuudeksi. Tämän johdosta alusta-käsite määriteltiin.

---

¹ Koponen 2019, s. 21, 116

² Hämäläinen H. 2020

tiin tuotteena, palveluna tai teknologiana, joka on yhden tai useamman yrityksen kehittämä ja joka toimii merkittävänä perustana, jolle muut yritykset rakentavat täydentäviä tuotteita, palveluita tai teknologioita.

Kolmannessa aallossa teollisuustaloustieteilijät kuvasivat ”alustoja” tuotteiden, palveluiden ja niihin liittyvien vastikkeettomien ja vastikkeellisten transaktioiden välittäjäksi eli markkinapaikoiksi kahden tai useamman osapuolen välillä. Myöhemmin alustan käsitettä laajennettiin edelleen yhteistoiminnallisten, lähinnä sopimuksellisten ja teknisten, rajaresurssien avulla. Nykypäivän alusta-käsitteen ominaispiirteisiin luetaan verkostovaikeus, monisuuntaiset markkinat, täydentävät komplementit sekä yhteistoiminnalliset ja tekniset rajaresurssit.³

Alustatalouden yritykset ovat nousseet myös osaksi Suomen markkinoita. Tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan vuonna 2017 noin 0,3 prosenttia eli 14 000 henkilöä 15-74-vuotiaista suomalaisista oli hankkinut edellisten 12 kuukauden aikana vähintään yhden neljäsosan ansiostaan erilaisten digitaalisten alustojen kautta. Tästä joukosta puolella tulonlähde oli Tori.fi, Huuto.net tai jokin muu käytetyn tavaran tai ajoneuvojen alusta.⁴ Vaikka luvut eivät ole suuria, voidaan todeta, että digitaaliset alustat ovat muokanneet pysyvästi meidän tapojamme myydä ja ostaa tavaroita tai palveluita. Kun alustoilla käydään kauppaa, digitaalisuus on merkittävässä roolissa ostamisen jokaisessa eri vaiheessa: se alkaa vertailusta mahdolliseen ostopäätökseen, sopimuksen tekemiseen ja lopulta maksamiseen⁵.

Erilaiset digitaaliset alustat ovat helpottaneet elinkeinonharjoittajien välisen kaupan ja kuluttajakaupan lisäksi yksityishenkilöiden välistä kaupankäyntiä eli siviilikauppaa: tarjolla on useita digitaalisia markkinapaikkoja, jonka kautta voi myydä ja ostaa haluamansa tuote. Tori.fi on Suomen suurin ja samalla suosituin kuluttajien välinen kauppapaikka,

---

³ Ailisto H. ja muut 2016, s. 12-13

⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017

⁵ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017

jota käyttää yli 3,4 miljoonaa suomalaista kuukausittain. Toriin jätettiin vuonna 2020 yli 13,7 miljoonaa ilmoitusta ja kauppoja tehtiin 4,89 miljoonaa kappaletta⁶. Yksityishenkilöiden välisiin transaktioihin ei sovelleta kuluttajansuojalakia, vaan kauppalakia (1987/355)⁷. Tämä tarkoittaa sitä, että ostajan velvollisuudet ovat suuremmat kuin kuluttajakaupassa, jossa kuluttajaa suojaa kuluttajansuojalain säädökset.

Digitaalisten markkinapaikkojen yleistyessä erilaisten petosten tekemisestä ja virhetilanteiden syntyemisestä on tullut helpompaa, sillä myyjä ja ostaja eivät välttämättä kohtaa toisiaan missään kaupan teon vaiheessa kasvokkain, vaan kauppa tapahtuu digitaalisia välineitä hyödyntäen. Esimerkiksi myytävää tavaraa ei toimitetakaan ostajalle, vaikka kauppahinta on maksettu, tavara ei vastaa ilmoituksessa annettuja tietoja tai ostaja ei maksa sovittua kauppahintaa. Koska digitaalisen alustan kautta tehty kauppa on yksityishenkilöiden välinen sopimussuhde, alusta ei ole vastuussa mahdollisesta petoksesta tai kaupan kohteen virheestä.

1.1 Tutkielman tavoite ja rajaukset

Onnistuneessa irtaimen kaupassa myyjä luovuttaa ostajalle irtaimen omaisuuden omistusoikeuden vastiketta vastaan. Myyjän keskeisin velvollisuus irtaimen omaisuuden kaupassa on siten luovuttaa sopimuksen mukainen tavara ostajalle. Ostajan keskeisin velvollisuus on vastaavasti maksaa myyjälle tavarasta sopimuksen mukainen vastike, joka on tavallisimmin rahavastike. Irtaimen kaupan siirtyminen digitaalisille alustoille on tehnyt kaupankäynnistä helppoa ja joustavaa, mutta se on tuonut mukanaan myös ei-toivottuja lieveilmiöitä, kuten erilaisten petosten tai sopimusrikkomusten tekemisen. Tämän tutkielman tavoitteena on tutkia ja selvittää, millaisia omaehtoisia keinoja alustatalouden yrityksillä on alustalla tapahtuvan kaupankäynnin turvallisuuden edistämiseksi? Alatutkimuskysymysten avulla syvennetään käsitystä päätutkimuskysymyksestä:

---

⁶ Tori n.d.

⁷ Koskelo P. ja muut 2006, s.11-12

1. Mitä alustatalous on ja millaisia käsitteitä siihen liittyy?
2. Miten sopimus irtaimen omaisuuden kaupasta syntyy ja millaisia velvoitteita siihen liittyy?
3. Mitä ovat irtaimen omaisuuden kaupassa tapahtuvat sopimusrikkomus- ja pe-
tostilanteet sekä niiden seuraamukset?

Digitaalisten alustojen käyttäjäryhmiin kuuluvat niin yritykset kuin yksityishenkilöt. Alustalla tapahtuva kauppa voi siten olla kuluttajakauppaa (B2C-kauppa), yritysten välistä kauppaa (B2B-kauppa) tai yksityishenkilöiden eli kuluttajien välistä kauppaa (C2C-kauppa). Alustoilla tapahtuva kaupankäynti voi perustua erilaisten tavaroiden ja palveluiden myyntiin tai vuokraukseen. Tämä tutkielma on rajattu koskemaan yksityishenkilöiden välistä irtaimen omaisuuden kauppaa digitaalisella alustalla. Kuluttajakauppa ja yritysten välinen kauppa on siten rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkielma keskittyy irtaimen omaisuuden myyjän ja ostajan väliseen oikeussuhteeseen, eikä siinä tutkita alustan tarjoajan ja sen käyttäjien välistä juridista suhdetta.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja lähdeaineisto

Tämän tutkimuksen metodi on laadullinen ja lainopillinen. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus voidaan määritellä usealla eri tavalla riippuen tarkasteltavasta näkökulmasta. Kanasen⁸ mukaan laadullinen tutkimus tarkoittaa mitä tahansa tutkimusta, jonka avulla pyritään löydöksiin ilman tilastollisia menetelmiä tai muita määrällisiä keinoja. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei pyritä kvantitatiivisen tutkimuksen mukaisiin yleistyksiin, vaan sillä pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tyypillisesti ymmärtämään tutkimuksessa tarkasteltavia ilmiöitä tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ollaan kiinnostuneita tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden ajatuksista, kokemuksista, tunteista ja niistä merkityksistä, joita ihmiset tutkimuksen kohteena olevalle ilmiölle antavat.⁹

---

⁸ Kananen J. 2008, s. 24

⁹ Juuti P. & Puusa A. 2020

Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän lisäksi tutkimuksessa hyödynnetään lainopillista tutkimusmenetelmää. Tutkimuskohde vaikuttaa siihen, että mikä tutkimusmenetelmä eli metodi valitaan¹⁰. Lainopin eli oikeusdogmatiikan tehtäväksi on perinteisesti määritelty oikeussääntöjen sisällön selvittäminen eli tulkinta sekä niiden systematisointi. Lainoppi jakautuu käytännölliseen ja teoreettiseen lainoppiin, joilla on omat metodinsa ja tutkimustehtävänsä, kuitenkin siten, että käytännöllinen ja teoreettinen lainoppi ovat vuorovaikutuksellisessa suhteessa toisiinsa.¹¹ Tutkielmassa tarkastelen lainopin systematisointitehtävää hyödyntäen, miten digitaalisten alustojen toimintaympäristö sijoittuu oikeusjärjestelmäämme yksityishenkilöiden välisen irtaimen omaisuuden kaupankäynnin näkökulmasta.

Tutkielman lähdeaineistona käytetään pääasiassa lain säännöksiä ja aiheeseen liittyvää kirjallisuutta sekä hallituksen esitystä kauppalaiksi. Tutkimus pohjautuu kauppalakiin, oikeustoimilakiin ja rikoslakiin. Tutkimuksen aineisto kerätään puolistrukturoiduilla haastatteluilla eli kysymykset ovat avoimia kysymyksiä¹². Haastatteluilla selvitetään alustatalouden yritysten omaehtoisia keinoja alustan turvallisuuden edistämiseksi kaupankäynnissä. Haastatteluiden avulla pyritään saamaan lisäksi ymmärrys, kuinka paljon ja millaisia sopimusrikkomus- ja petostilanteita alustoilla tapahtuu, millaisia keinoja yrityksillä on niiden vähentämiseksi ja estämiseksi sekä miten yritykset kehittävät jatkossa alustan turvallisuutta. Haastatteluiden etuna on niiden joustavuus: haastattelijalla on mahdollisuus toistaa kysymys, selventää ilmausten sanamuotoja ja oikaista väärinkäsityksiä¹³. Haastattelun muodon ratkaisee ilmiöstä ennakkoon saatavissa oleva tieto eli se, kuinka hyvin kyseinen ilmiö tunnetaan. Mitä vähäisempää saatavilla olevan tiedon määrä on, sitä yleisluontoisempiin kysymyksiin joudutaan turvautumaan.¹⁴

---

¹⁰ Hirvonen A. 2011, s. 6

¹¹ Aarnio A. 2006, s. 238

¹² Kananen J. 2008, s. 73

¹³ Sarajärvi A. & Tuomi J. 2002, s. 75

¹⁴ Kananen J. 2008, s. 74

1.3 Tutkielman rakenne

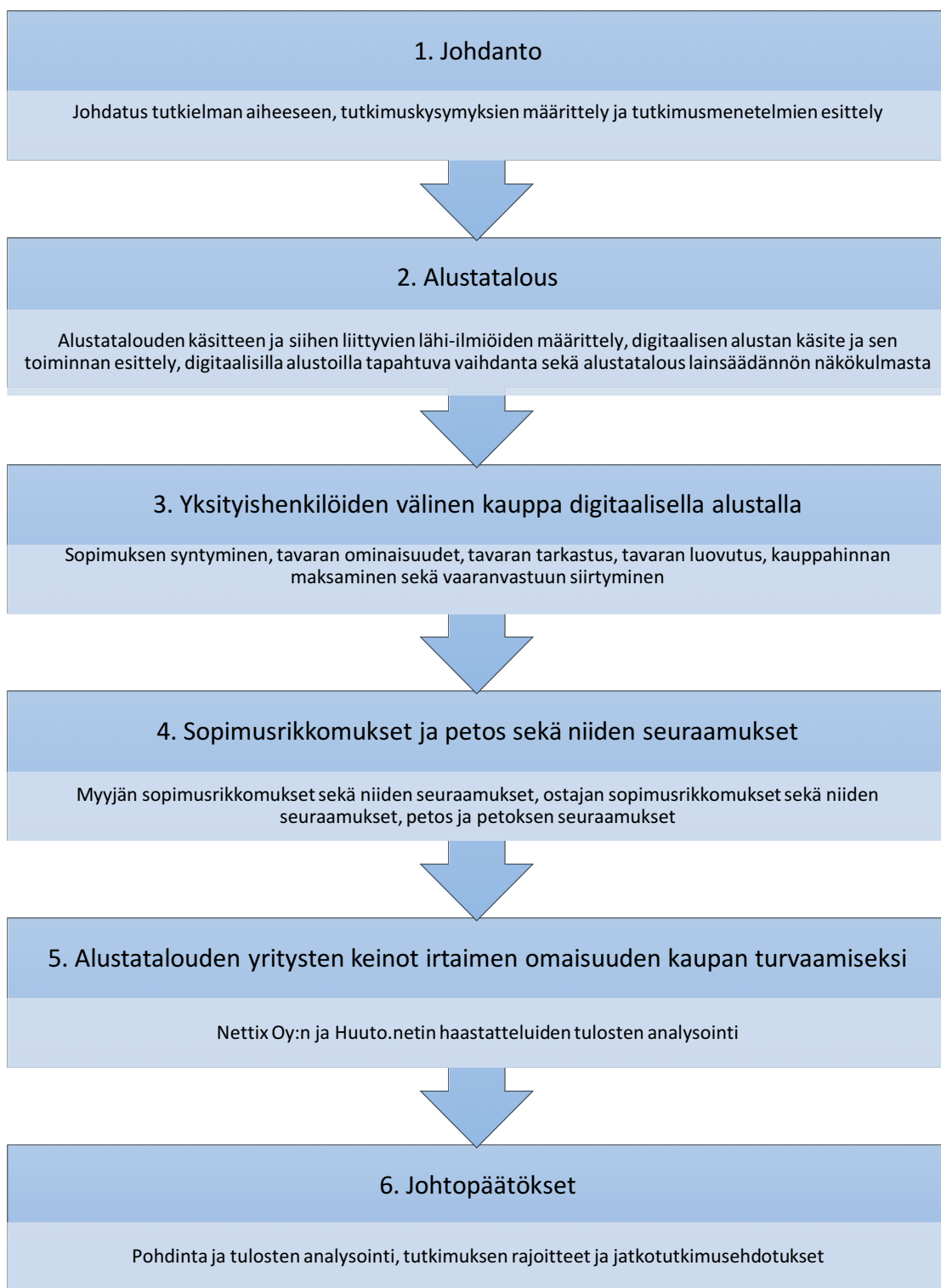
Tämä tutkielma rakentuu kuudesta pääkappaleesta, jotka on jäsennelty loogisesti siten, että johdantokappaleen jälkeen tutkielmassa käsitellään alustatalouden käsitettä ja irtaimen esineen kauppaa lainsäädännön näkökulmasta sekä siihen liittyviä sopimusrikko- ja petostilanteista, joiden jälkeen siirrytään empiiriseen osuuteen ja lopuksi johtopäätöksiin. Tutkielman ensimmäisessä luvussa, eli johdantoluvussa, käsitellään alustataloutta ja alustoilla tapahtuvaa kaupankäyntiä yleisesti ilmiönä. Tämän jälkeen esitetään tutkielman tavoite ja rajaukset eli se, mikä on tutkielman tarkoitus ja mihin ongelmaan sillä pyritään saamaan vastauksia. Johdantoluvussa esitetään myös, mitä tutkimusmenetelmiä ja lähdeaineistoa tutkielmassa käytetään. Johdantoluku päättyy tutkielman rakenteen kuvaukseen.

Toisessa luvussa käsitellään alustataloutta tarkemmin teoreettisesta näkökulmasta. Luku alkaa johdonmukaisesti alustatalouden käsitteen määrittelyllä ja erilaisten alustatyyppeiden esittelyllä. Tämän jälkeen esitetään alustatalouteen liittyviä tärkeitä lähi-ilmiöitä ja käsitteitä, kuten jakamistalous ja keikkatalous, sekä määritellään digitaalisen alustan käsite ja esitellään sen toiminta. Digitaalisen alustan toiminnan ymmärtämien on tärkeää tutkimuksen kannalta, joten se on esitelty yksityiskohtaisesti kuviota hyödyntäen. Toinen luku päättyy alustatalouden tarkasteluun Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön näkökulmasta.

Tutkielman kolmas luku keskittyy yksityishenkilöiden väliseen irtaimen omaisuuden kauppaan digitaalisella alustalla sekä sitä säätelevän lainsäädännön systematisointiin. Luku alkaa sopimuksen syntymisen käsittelyllä oikeustoimilain näkökulmasta, jonka jälkeen siirrytään irtaimen kauppaa sääntelevän kauppalain säännöksiin tavarain ominaisuuksista, tavarain tarkastamisesta, tavarain luovuttamisesta sekä kauppahinnan maksamisesta. Luku loppuu vaaranvastuun käsittelyyn eli siihen kenellä on vastuu kaupan kohteena olevan tavarain tuhoutumisesta.

Tutkielman neljäs luku tarkastelee irtaimen omaisuuden kauppaan liittyviä sopimusrikkomuksia ja niiden seuraamuksia lainsäädännön näkökulmasta. Luvussa esitellään erikseen myyjän ja ostajan puolelta tapahtuvat sopimusrikkomukset, jonka johdosta lukija saa selkeän kuvan siitä, mitkä eri tilanteet aiheuttavat sen, että kauppa ei ole toteutunut sovitun mukaisesti. Luvun lopussa käsitellään rikoslaisissa säädettyä petosta ja sen seuraamuksia. Alustat ovat otollinen paikka tehdä petoksia ja erilaiset sarjamaisesti toteutetut petokset ovatkin olleet jo pitkään median huomiolla. Tämän vuoksi myös petostilanteen esittely on tutkielman kannalta oleellista.

Tutkielman empiirisessä osuudessa, eli luvussa viisi, analysoidaan puolistrukturoitujen haastatteluiden tuloksia. Haastattelut puretaan yrityskohtaisesti tutkimuksen selkeyden ja johdonmukaisuuden ylläpitämisen vuoksi. Analyysien perusteella vastataan tutkimuksen päätutkimuskysymykseen eli siihen, millaisia omaehtoisia keinoja alustatalouden yrityksillä on alustalla tapahtuvan kaupankäynnin turvallisuuden edistämiseksi? Tutkielman viimeinen osuus, luku kuusi, päättää tutkielman. Johtopäätökset-osuus tukee sisällöltään tutkielman teoreettista taustaa tutkimuksessa saatujen tulosten yleisen pohdinnan avulla. Lisäksi siinä tarkastellaan tutkimuksen rajoitteita ja esitetään jatkotutkimusehdotuksia. Alla oleva kuvio kokoaa tutkielman rakenteen johdonmukaiseen ja esittävään muotoon.

Kuvio 1. Tutkimuksen rakenne.

2 Alustatalous

Alustatalous (platform economy) viittaa kasvavaan talouden ilmiöön, jossa digitaaliset alustat ovat keskiössä organisoimassa tuotteiden ja palvelujen tuottajien, kehittäjien sekä käyttäjien toimintaa ja vuorovaikutusta. Reaaliajassa tapahtuva kaupankäynti, innovointi ja kehitystyö ovat keskeinen ominaispiirre alustataloudessa. Digitaaliset alustat mahdollistavat uudella tavalla erilaisten markkinapaikkojen synnyttämisen ja hallinnan, sekä informaation sujuvan välittämisen. Ne luovat myös uusia ja arvokkaita vuorovaikutuksia eri osapuolten, eli tuottajien ja käyttäjien, välille.¹⁵

Alustatalouden käsite ei ole yksiselitteinen tai vakiintunut. Tilastokeskuksen julkaisussa ”Data- ja alustatalouden mittaaminen”¹⁶ alustatalous määritellään internetin kehityksestä kummunneeksi liiketoiminnan organisointimalliksi, jota käytetään erityisesti nopeasti skaalautuvien palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen. Tunnetuimpiin alustatalouden toimijoihin lukeutuvat erilaiset palveluita ja tuotteita välittävät kansainväliset yritykset, kuten Amazon, Airbnb ja Uber. Erilaiset teknologiset alustat, joiden varaan muut voivat rakentaa tuotteita ja palveluita, ovat toinen yleinen alustatalouteen liittyvä ilmiö. Tästä esimerkkinä toimivat Applen ja Googlen alustat, joihin varautuen monet itsenäiset kehittäjät perustavat liiketoimintansa.

Alustatalouden käsite voidaan myös jakaa suppeaan ja laajaan määritelmään. Alustatalous tarkoittaa sanan suppeassa merkityksessä sitä osaa taloudesta eli toiminnasta taloudellisten instituutioiden, kuten yritysten, piirissä, jota tehdään alustojen avulla. Tämän ”alustojen makrotaloustieteeseen” perustuvan määritelmän mukaisesta näkökulmasta alustatalous on tärkeä osa taloutta, mutta kuitenkin vain yksi osa kokonaisuutta. Laajan, ”alustojen mikrotaloustieteen”, määritelmän mukaan alustatalous on talouden muodonmuutos, jossa ihmisten vuorovaikutuksen keinot, tavoitteet ja siten myös institutiot muuttuvat. Kun ihmiset vuorovaikuttavat alustoilla, he lisäävät kaikkien alustalla

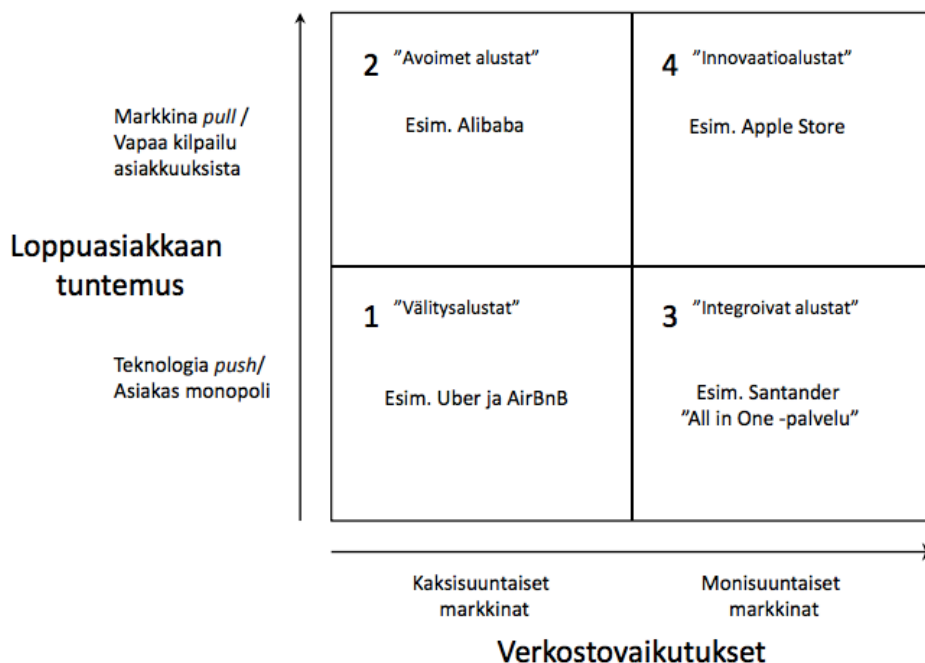
---

¹⁵ Aalto ja muut 2020, s. 1

¹⁶ Airaksinen ja muut 2019, s. 5

olevien saamaa hyötyä. Alustatalous on tämän vuoksi talouden seuraava kehitysvaihe yritysten liiketoiminnan ja yhteiskunnallisen sääntelyn kannalta.¹⁷

Alustataloudessa voidaan erotella neljä erilaista alustatyyppiä: 1) välitysalustat, 2) avoimet alustat, 3) integroivat alustat ja 4) innovaatioalustat. Alla oleva kuvio havainnollistaa alustatyyppisiä, jonka lisäksi siinä on esitetty esimerkkejä alustatyyppien kansainvälisistä yrityksistä:

Kuvio 2. Alustatyyppien nelikenttä (Ailisto ja muut 2015, s. 18).

Välitysalustoiden tyypillinen ominaispiirre on, että ne organisoivat uudelleen digitaalisin keinoin avoimia markkinoita ja erityisesti niiden alikäytettyjä resursseja ja pääomaeriä, jotka kolmannet osapuolet omistavat. Välitysalustat ikään kuin omistavat monopolisesti asiakkuudet. Avoimissa alustoissa taas kukaan osapuolista ei omista asiakkuuksia: kuka tahansa toimija voi avoimen markkinatalouden keinoin hyödyntää vapaana olevia resursseja ja pääomaeriä uuden tuote- tai palvelutarjonnan luomiseksi uusille asiakkuuksille.

¹⁷ Koponen 2019, s. 73-76

Integroiville alustoille on tyypillistä, että niitä tarjoavat veturiyritykset rakentavat kokonaisuksia eri toimijoiden luomista, tarjoamista ja ylläpitämistä tuotteista sekä palveluista. Nämä kokonaisuudet mahdollistavat kattavamman ratkaisujen tarjonnan veturiyrityksen omistamille asiakkaille. Innovaatioalustoiden ominaispiirteisiin kuuluu, että eri toimijat luovat, tarjoavat ja ylläpitävät toisiaan täydentäviä tuotteita ja palveluita eri jakelukanaville ja markkinoille yhteisten pelisääntöjen puitteissa. Innovaatioalustoissa asiakkuuksia hallinnoidaan joko oligopolistisin keinoin tai siten, että kukaan ei omista asiakkuutta.¹⁸

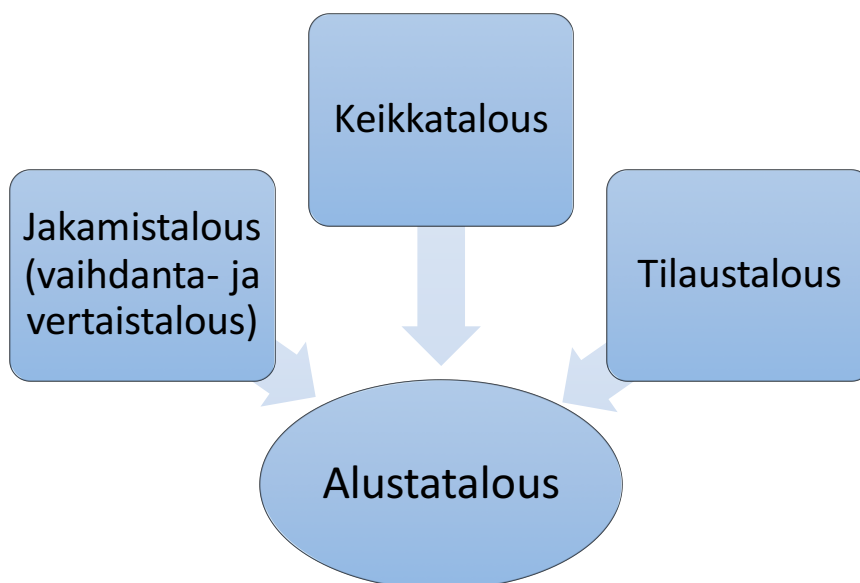
2.1 Alustatalouden käsitteitä

Alustatalouteen liittyy paljon vakiintumattomia käsitteitä ja eri konteksteissa käsitteet saatetaan ymmärtää joko eri tavoin tai pitää niitä synonyymeinä. Digitaalisista markkinoista puhuttaessa alustatalouden kentän käsitteisiin luetaan muun muassa jakamistalouden käsite sekä keikka- ja tilaustalouden käsitteet.¹⁹ Käsitteillä on yhteneväisyyksiä ja päällekkäisyyksiä, mutta myös eroavaisuuksia. Osassa alustatalouteen liitettyistä käsitteistä alustan toiminta perustuu vajaan käytössä olevien resurssien kuten auton jakamiseen, kun taas osassa palveluiden ja tavaroiden taikka työvoiman myymiseen tai ostamiseen. Tämän vuoksi on tarpeellista avata näiden käsitteiden merkitys ja ero alustatalouden käsitteeseen. Alla oleva kuvio havainnollistaa käsitteiden suhdetta toisiinsa.

---

¹⁸ Ailisto ja muut 2015, s. 19

¹⁹ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017

Kuvio 3. Alustatalouden käsitteiden suhde toisiinsa.

2.1.1 Jakamistalous

Jakamistalous (sharing economy) on pääosin tietoverkon palvelu- ja yhteisöalustojen kautta tapahtuvaa vuorovaikutusta, jossa muodostuu taloudellista arvoa²⁰. Jakamistaloudella tarkoitetaan digitaalisten teknologioiden mahdollistamaa yksilöiden tai muiden entiteettien välistä alikäyttöisten tavaroiden ja palvelujen jakamista, joka on vastikkeellista tai vastikkeetonta. Jakamisen kohteena voi olla esimerkiksi vajaakäytöllä oleva auto tai asunto. Jakamistalouden ilmiöstä voidaan myös käyttää rinnakkaisia vaihdanta- ja vertaistalouden käsitteitä. Jakamistalouden määritelmän ytimeksi on esitetty vertaissuhteen perustuvaa vaihdantaa ja hyödyketuotantoa. Tällä viitataan siihen, että keskenään vertaiset yksilöt tuottavat, tarjoavat ja käyttävät hyödykkeitä erotuksena elinkeinonharjoittajien tuottamien kulutushyödykkeiden tuottaminen. Jakamistaloutta voikin kuvailla eräänlaisena markkinapaikkana, joka tuo yhteen yksityishenkilöistä koostuvat jakeluverkot.²¹

²⁰ Faehnle M. ja muut 2017, s. 23

²¹ Määttä K. & Päläs J. 2019, s. 3-5

Jakamistalouden termi kuvaa verkkoteknologian kehittymisen myötä muodostuneita sosiaalisia ja taloudellisia järjestelmiä, jotka mahdollistavat omistusten, resurssien ja taitojen jakamisen ja vaihtamisen tavalla, joka ei ole aiemmin ollut mahdollista näin suuressa mittakaavassa. Jakamistalous on laajentunut niin teknologian ja sosiaalisen median yhteistoiminnan vuoksi kuin ihmisten halun vähentää riippuvuuttaan globaaleihin jättyyrityksiin. Jakamistaloudessa toimivat ihmiset mieluummin vuokraavat tavaroita, kuin ostavat ne omakseen. Jakamistalouteen voidaan myös katsoa kuuluvan uudenlainen hajautettu tavarantuotanto, jossa tuotteita valmistavat ihmiset ja yritykset käyttävät yhteisiä työvälineitä, jakavat avoimesti tietoa ja osaamistaan sekä rakentavat yhteistyössä jotakin uutta.²² Esimerkiksi erilaiset yhteiskäyttöön perustuvat toimistotilat ovat yleistyneet yksityisyrittäjien kesken.

Jakamistalouden ilmiön hahmottamista ja selkeän kokonaiskuvan luomista vaikeuttaa se, että jakamistaloudeksi kutsuttavat toimintamuodot sisältävät niin kaupallista ja voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa, ansaintatarkoituksessa tapahtuvaa jakamista kuin voittoa tavoittelematonta yhteisöllistä, sosiaalista ja kulttuurillista päämäärää tavoittelevia yhteistoiminnan muotoja. Jakamistalouden toimijoiden kenttä on tämän vuoksi laaja ja monipuolinen. Jakamistalouden transaktioista ja yhteistoiminnasta voidaan tunnistaa kolmenlaisia osallistuja- ja käyttäjäryhmiä: 1) alusta ja alustan käyttäjät, 2) resurssin tarjoaja ja 3) resurssia kuluttavat käyttäjät. Vastaavasti oikeussuhteiden tasolla voidaan erotella kolme erilaista oikeudellista relaatioita: 1) alustan ja resurssintarjoajan välinen suhde, 2) alustan ja resurssia kuluttavan käyttäjän välinen suhde sekä 3) tarjoajan ja käyttäjän välinen suhde.²³

2.1.2 Keikkatalous ja tilaustalous

Keikka- ja tilaustaloudella on jakamistalouteen nähden rinnakkaisuuksia, sillä niissä ostetaan ja myydään vaajakäytöllä olevaa resurssia. Keikkatalous (gig economy) voidaan

---

²² Jakamistalous n.d.

²³ Määttä K. & Päläs J. 2019, s. 11-12

nähdä eräänlaisena työllisyyden uutena muotona ja kehityksenä²⁴. Se on työskentelytapa, jonka pääominaisuuksiin kuuluvat toistuvat lyhytaikaiset työsopimukset pieniin työtapahumiiniin – tai projekteihin, joka tuo siten mukanaan äärimmäisen joustavuuden työn kysynnän ja tarjonnan vaihteluissa eri toimijoille. Työn voidaan katsoa olevan ikään kuin kauppatavaraa: työtä myydään ja ostetaan markkinoilla.²⁵ Keikkataloudessa yksityishenkilöt tarjoavat erilaisia palveluita toisille yksityishenkilöille tai yrityksille välittäjän tarjoaman alustan kautta. Markkinapaikka-alusta toimii siten eräänlaisena välityspalveluna, jonka kautta erilaiset työsuoritukset ja korvaukset kulkevat maksua vastaan.²⁶ Keikkatalouteen perustuvaa työtä ovat esimerkiksi freelancetyö ja lyhyet määräaikaiset osa-aikatyöt.

Tilaustralouden voidaan katsoa olevan vastakohtainen ilmiö keikkataloudelle: tilattavaa työtä tarkastellaan tilaustraloudessa tilaajan näkökulmasta, kun taas keikkataloudessa työntekijän näkökulmasta. Tilaustraloudessa (on-demand economy) asiakkaat, yritykset tai yksityishenkilöt, löytävät alustojen välityksellä tekijän tarvitsemalleen palvelulle helposti ja nopeasti. Se viittaa esimerkiksi ruoan tai ihmisten kuljettamiseen erillisenä palveluna.²⁷ Tästä toimii esimerkkinä kansainvälinen ihmisten kuljetukseen perustuva alusta Uber sekä suomalainen ruoan kuljetukseen keskittyvä Wolt. Tilaustraloudelle on olennaista, että syntyneeseen kysyntään vastataan tarvittaessa tai vaadittaessa. Siinä syntyy yrityksen ja työvoiman välille lyhytaikaisia ja väliaikaisia, resursseihin, hyödykkeisiin ja pääomaeriin liittyviä toimeksiantoja ja työsuoritteita.²⁸

2.2 Digitaalinen alusta ja sen toiminta

Alustataloudessa liiketoiminta perustuu digitaalisiin alustoihin. Digitaalisilla alustoilla (digital platform) tarkoitetaan tietoteknisiä järjestelmiä, joilla eri toimijat vuorovaikuttavat keskenään ja toteuttavat lisäarvoa tuottavaa alustatalouden toimintaa. Näitä toimijoita

---

²⁴ Page-Tickell & Yerby 2020, s. 5

²⁵ Ailisto H. ja muut 2016, s. 16; Mielenihmeet 2020

²⁶ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017

²⁷ Mattila M. 2018, s. 9-10

²⁸ Ailisto H. ja muut 2016, s. 16

ovat käyttäjät, tarjoajat ja muut sidosryhmät yli organisaatorajojen. Digitaalisille alustoille tyypillinen ominaispiirre on, että eri toimijat luovat, tarjoavat ja ylläpitävät toisiaan täydentäviä tuotteita ja palveluita eri jakelukanaviin ja markkinoille yhteisten pelisääntöjen ja käyttäjäkokemusten puitteissa. Digitaaliset alustat myös sitouttavat ja houkuttelevat eri toimijoita alustoihin niiden verkostovaikutusten tuottamalla taloudellisilla hyödyillä.²⁹

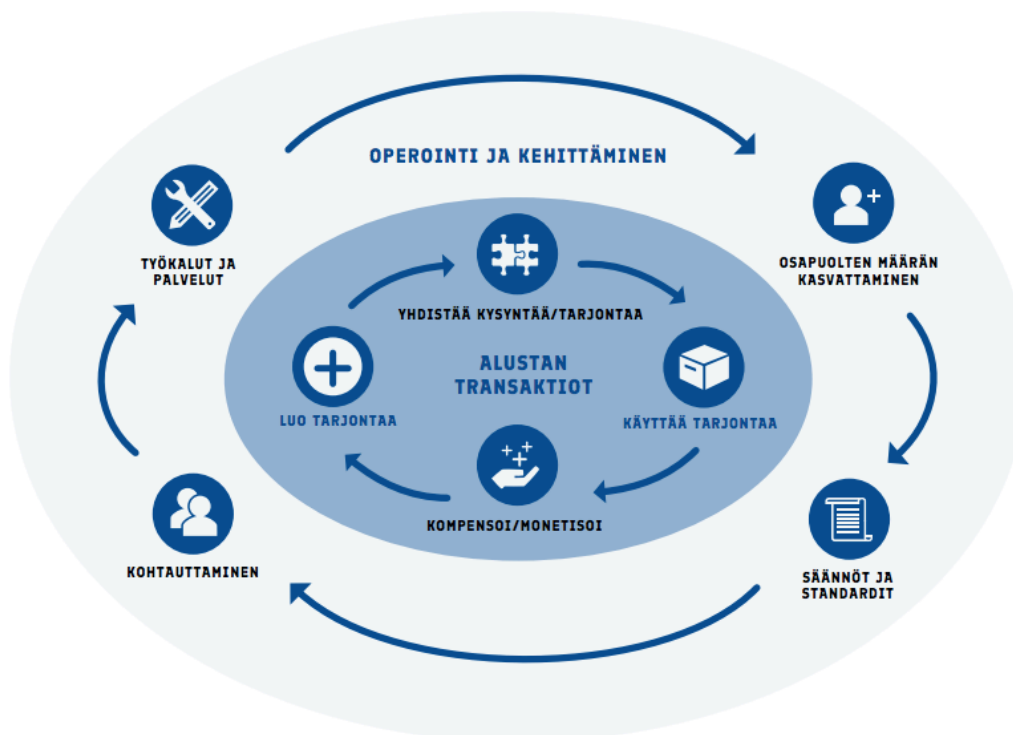
Toiminnan vakioinnin prosessit ovat yksi organisaatioiden keskeisistä kasvun peruselementeistä. Digitaalisten alustoiden ja alustaekosysteemin tehokkuus ja kasvu perustuvat monien asioiden, kuten datan rakenteen ja teknisten rajapintojen, vakioimiseen, mutta myös käyttöehtojen, sopimusten ja kaupallisten ehtojen vakioimiseen sekä viime kädessä usean eri osapuolen toteuttamien palveluiden asiakaskokemuksen ja hinnoittelun vakioimiseen. Alustalle luodaan siten tietyt vakiokäytännöt, joiden pohjalta ehdot hyväksyneet voivat liittyä mukaan, hyödyntää aineistoja ja tuottaa palveluita. Näin toimien luodaan sekä tehokkuutta että parempaa ja ennakoitavampaa asiakaskokemusta.³⁰

Digitaalisen alustan toimintaa voidaan kuvata seuraavan kuvion mukaisesti:

---

²⁹ Ailisto ja muut 2015, s. 9, 32

³⁰ Koivistoinen ja muut, n.d., s. 132

Kuvio 4. Digitaalisen alustan toiminta (Koivistoinen ja muut n.d.).

Digitaalisen alustan operointi ja kehittäminen pitävät sisällään neljä eri ydintoimintoa, jotka mahdollistavat osapuolia tekemään transaktioita: 1) osapuolten määrän kasvattaminen, 2) sääntöjen ja standardien luominen, 3) kohtauttaminen ja 4) keskeisten työkalujen ja palveluiden tarjoaminen. Osapuolten määrän kasvattaminen tarkoittaa eri osapuolten houkuttelua ja saamista alustalle riittävän suuren verkoston rakentumiseksi. Riittävän suuri verkosto mahdollistaa taas sen, että tarjonta ja kysyntä kohtaavat riittävästi ja arvon vaihdannat alkavat tapahtua. Digitaalinen alusta luo säännöt, jotka määrittävät sen, millaiseen käyttäytymiseen kannustetaan ja toisaalta minkälaista käyttäytymistä ei sallita. Tämä sisältää kaksi päämuotoa, jotka ovat pääsyn ja käytön moderointi. Pääsyn moderointi vahtii, kuka saa liittyä, kuka ei ja miksi. Käytön moderointi on taas kertyneen tiedon ja osapuolten antaman palautteen perusteella tapahtuvaa laadun seuranta ja ylläpitoa.

Kohtauttamista tarvitaan sellaisten osapuolten välille, joiden sisällöt ovat kullekin osapuolelle merkityksellisiä, kuten esimerkiksi tietynlaisen tavarahan myyjän ja ostajaehdokkaan välille. Ilman kohtauttamisen ominaisuutta, osapuolet eivät löydä alustan tarjonnan itselleen arvoa tuottavaa tavaraa tai palvelua. Digitaalisten alustojen operointiin ja kehittämiseen lukeutuvat myös ydintransaktioita tukevien keskeisten työkalujen ja palveluiden, kuten tekniikan, tarjoaminen osapuolille. Työkalut ovat itsepalvelutyypisiä työkaluja ja muita niin kutsuttuja ”plug and play” ratkaisuja. Palvelut ovat taas niitä asioita, jotka alusta hoitaa keskitetysti itse, kuten esimerkiksi vakuutukset, kauppapaikat ja asiakastuki.³¹

Digitaalisilla alustoilla pyritään saamaan kuvion mukaisesti osapuolten välille tarjonnan luonnin, kysynnän ja tarjonnan yhdistämisen, tarjonnan käyttämisen ja kompensoinnin ydintransaktioita. Alusta ei kontrolloi kaikkia edellä mainittuja vaiheita, mutta rakentaa sellaisen infrastruktuurin, joka tukee niiden toteutumista. Tarjonnan luominen tarkoittaa, että alustan osapuolten tulee tuottaa sisältöjä, jotta alustalle syntyy tarjontaa. Alustan yhdistämisen transaktio auttaa yhdistämään kysyntää tähän tuotettuun tarjontaan. Tarjonnan käyttäminen tarkoittaa puolestaan sitä, että alustan osapuolet hyödyntävät tarjontaa, ja kokevat niiden arvon, esimerkiksi ostamalla jotakin tai lataamalla sovelluksen. Kompensaatio syntyy, kun osapuoli, joka käyttää sisältöä tuottaa myös vastineeksi arvoa, jonka hän antaa sisällön luoja osapuolelle vastineeksi sisällöstä saamastaan arvosta. Kompensaatio voi olla rahan lisäksi esimerkiksi tykkäys tai huomion antaminen.³²

2.3 Digitaalisilla alustoilla tapahtuva vaihdanta

Alustatalouden keskiössä ovat digitaalisella alustalla olevat vaihdon ja etsinnän kohteet eli tiedot, työt, palvelut ja tavarat sekä niille muodostunut arvo. Vaihdon välineenä toimivat data, raha ja maine. Alustan kehittäjien ja omistajien hyödynnän kohteena ovat eri

---

³¹ Koivistoinen ja muut n.d., s. 132-133

³² Koivistoinen ja muut n.d., s. 133-134

käyttäjryhmiltä kerätty data. Ne pyrkivät aktivoimaan käyttäjiä jakamaan asiakaskokemuksia ja siten luomaan yhteisöön arvoa ja liiketoimintaa. Sähköisten palvelujen käyttöehdoissa tulee kertoa siitä, että minkälaiseen henkilötietojen luovutukseen kukin palvelun käyttäjä sitoutuu. Esimerkiksi sosiaalisen median palveluun ladattuja kuvia saatetaan käyttää myös muihin tarkoituksiin, mikäli palvelun käyttöehdot oikeuttavat siihen.³³ Käyttäjien tiedot ja kuvat ovat siten ikään kuin kauppatavaraa siitä, että käyttäjät saavat käyttää digitaalista alustaa veloitusetta.

Alustan toimintona ja pääasiallisena tarkoituksena voi myös olla erilaisten tavaroiden tai palveluiden vaihto. Alustan käyttäjät vaihtavat keskenään sisältöä, tavaroita ja palveluita tietoa vaihtamalla eli vastiketta vastaan. Varsinainen tavaroiden tai palveluiden vaihtaminen voi myös tapahtua alustan ulkopuolella. Tavaroiden ja palveluiden vaihtoon liittyy tyypillisesti maksu rahan muodossa. Maksu voi tapahtua esimerkiksi rahan siirrolla luotokorttia taikka muuta maksuvälinettä tai maksukanavaa käyttäen. On kuitenkin myös muita maksamisen tapoja, kuten huomioarvon nostaminen verkossa katselukerroilla tai suosituksilla, jotka kasvattavat tuottajan vaikuttavuutta ja arvoa. Huomion antaminen ja vaikutus voidaan siten luokitella alustataloudessa rahan vaihdantaan verrattavaan maksutapaan. Maksuna voi toimia lisäksi omien tietojen, kuten asuinpaikka tai sukupuoli tiedon, antaminen. Palvelujen käyttäjien tulisikin ymmärtää, että tiedoista on muodostunut merkittävä maksuväline alustataloudessa.³⁴

2.4 Alustatalouden sääntely

Niin Euroopan unionissa (EU) kuin Suomessa on havahduttu alustatalouden puutteelliselle sääntelylle. Koska alustatalous on ilmiönä suhteellisen nuori, sen sääntely vaatii vielä lisätoimenpiteitä kotimaisella ja EU:n tasolla. Valtioneuvoston selvityksen mukaan tiedon ja datan sääntely ovat alustatalouden kannalta keskeisessä asemassa. Erityisenä

---

³³ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017

³⁴ Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2017

haasteena on yhteensovittaa datan hyödyntämiseen liittyvät liiketoimintamahdollisuudet sekä tietosuojaan liittyvät kysymykset. Lisäksi sääntelyn kannalta on haasteena alustatalouden logiikka, jossa data ja sen myötä tulevat voitot keskittyvät vain muutamille ”portinvartijoina” toimiville globaaleille suuryrityksille ja uusien toimijoiden pääsy markkinoille on hyvin haasteellista.³⁵

EU on säätänyt viime vuosina muutamia asetuksia puutteellisen sääntelyn ongelman ratkaisemiseksi. Näitä ovat EU:ssa vuonna 2016 voimaan tullut yleinen tietosuoja-asetus (General Data Protection Regulation, GDPR) sekä vuonna 2019 voimaan tullut yleinen maksupalveludirektiivi (Payment Service Directive, PSD2). Alustatalouden kannalta keskeinen säädös on myös vuonna 2019 voimaan tullut EU:n ”alusta-asetus” eli asetus oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämiseksi verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten, jossa säädetään alustojen ehdoista, palvelun keskeyttämisestä ja lopettamisesta sekä tietojen hallinnasta.³⁶ Alustatalouden kansallisen sääntelyn osalta voidaan pitää merkittävänä tuoretta työneuvoston kannanottoa alustatalouden piirissä työskentelevien ruokalähettiläiden oikeudellisesta asemasta, jossa työneuvosto katsoi, että työsuhteen tunnusmerkit täyttyivät ruokalähettiläiden työssä³⁷.

Digitaalinen toimintaympäristö on muuttunut nopeasti ja se on hyvin erilainen kuin 20 vuotta sitten, jolloin annettiin sähköistä kaupankäyntiä koskeva direktiivi. Komissio on ehdottanut vuoden 2020 lopulla digitaalisen ympäristön uudistusta esittämällä uuden säännösten kaikille digitaalisille palveluille, johon lukeutuu myös Euroopan unionissa toimivat verkkoalustat. Säännöstö koostuu kahdesta erillisestä säädöksestä, joista toisella säännellään digitaalisia markkinoita ja toisella digitaalisia palveluja. Molempien säännöshedotusten keskeisenä tekijänä ovat eurooppalaiset arvot, kuten perusoikeuksien

---

³⁵ Valtioneuvoston kanslia 2020, s. 76

³⁶ Valtioneuvoston kanslia 2020, s. 76-77

³⁷ Työ- ja elinkeinoministeriö 2020

turvaaminen. Euroopan parlamentti ja jäsenvaltiot käsittelevät komission ehdotuksia tavallisessa lainsäätämisyksityksessä ja jos ne hyväksytään, lopullista tekstiä sovelletaan sellaisenaan kaikkialla Euroopan unionissa.³⁸

Säännösten tarkoituksena olisi varmistaa, että verkossa on käyttäjien saatavilla kattava valikoima turvallisia tuotteita ja palveluita, ja että Euroopassa toimivat yritykset voivat kilpailla verkossa yhtä vapaasti ja tasapuolisesti kuin verkon ulkopuolellakin. Digitaalisia palveluja koskevan säädöksen mukaa kaikkiin sellaisiin digitaalisiin palveluihin, jotka yhdistävät kuluttajat tavaroihin, palveluihin ja sisältöön, sovelletaan EU:n laajuisia sitovia velvollisuuksia, jotka koskevat muun muassa menettelyjä laittoman sisällön nopeamaksi poistamiseksi ja käyttäjien perusoikeuksien laajaa suojelua verkossa. Velvoitteisiin lukeutuvat myös esimerkiksi erittäin suurten alustojen uudet velvollisuudet toteuttaa riskiperusteisia toimia järjestelmiensä väärinkäytön edistämiseksi sekä uudet valtuudet valvoa alustojen toimintaa muun muassa helpottamalla tutkijoiden mahdollisuuksia saada käyttöönsä alustojen keskeistä dataa.³⁹

Digitaalisia markkinoita koskeva säädös perustuu verkkoalustojen ja niiden yrityskäyttäjien välisiä suhteita koskevaan asetukseen, EU:n verkkopohjaisen alustatalouden seurantakeskuksen havaintoihin sekä komission kokemukseen verkkomarkkinoiden käsittelystä kilpailulainsäädännön täytäntöönpanon yhteydessä. Sen tarkoituksena on puuttua sellaisiin kielteisiin seurauksiin, joita aiheutuu sisämarkkinoiden ”portinvartijoina” toimivien alustojen tietyn tyyppisestä käyttäytymisestä. Digitaalisia markkinoita koskevassa säädöksessä säädetään muun muassa epäoikeudenmukaisten käytäntöjen kieltämisestä sekä portinvartijoiden velvollisuudesta toteuttaa ennakoivasti tiettyjä toimenpiteitä, kuten sellaisia kohdennettuja toimenpiteitä, joilla mahdollistetaan kolmansien osapuolten ohjelmistojen asianmukainen toiminta ja yhteentoimivuus niiden omien palvelujen kanssa.⁴⁰

---

³⁸ Euroopan komissio 2020

³⁹ Euroopan komissio 2020

⁴⁰ Euroopan komissio 2020

3 Yksityishenkilöiden välinen irtaimen kauppaa digitaalisella alustalla

Tässä luvussa tarkastellaan yksityishenkilöiden välistä irtaimen omaisuuden kauppaa digitaalisella alustalla. Kauppa on sopimus, jossa myyjä luovuttaa esineen omistusoikeuden ostajalle rahavastiketta vastaa⁴¹. Suomen oikeus perustuu sopimusvapauden periaatteelle eli sopijapuolten vapauteen tehdä haluamansa sisältöisiä sopimuksia heille annetun tahdon autonomian rajoissa. Sopimusvapauden sisältyy muotovapaus eli vapaus määrätä sopimuksen muodosta, joten sopimuksen ei tarvitse olla tietyn sopimustyyppin mukainen, vaan myös digitaalisella alustalla tehty sopimus irtaimen kaupasta on pätevä ja molempia osapuolia sitova.⁴²

Irtaimen omaisuuden kauppaa säännellään kauppalain säädöksillä⁴³. Irtainta omaisuutta ovat kaikki sellaiset varallisuusosoikeudet, joita ei lueta kiinteäksi omaisuudeksi, kuten esimerkiksi esineet ja arvopaperit⁴⁴. Kauppalain säännökset ovat tahdonvaltaisia eli ne tulevat sovellettavaksi vain silloin, kun sopimuksesta ei johdu muuta. Kauppalakia sovelletaan siten yhtäältä silloin, kun sopijapuolet ovat tietoisesti jättäneet tietyn kysymyksen sopimuksessa sääntelemättä, koska ovat pitäneet lain sisältöä tyydyttävänä, ja toisaalta silloin, kun sopijapuolet eivät ole ottaneet sopimuksessa huomioon jotakin esiin tulevaa ongelmaa.⁴⁵

Kauppalain säännöksillä pyritään varmistamaan, että sopijapuolten kaupalle asettamat tavoitteet toteutuvat. Kauppalaissa ei ole pyritty sääntelemään tyhjentävästi irtaimen kauppaa koskevia sopimuksia, vaan laki koskee lähinnä sopijapuolten päävelvollisuuksia ja niiden rikkomisesta aiheutuvia seuraamuksia. Sääntelyn ulkopuolelle on siten jätetty

---

⁴¹ Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 84

⁴² Annola & Saarnilehto 2018, s. 17-19

⁴³ Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 84

⁴⁴ Tieteen termipankki 2020

⁴⁵ Koskelo ja muut 2006, s. 20

sopijapuolten mahdolliset sivuvelvoitteet. Laissa ei myöskään säännellä esimerkiksi sopijapuolen suhdetta vastapuolen velkojiin, vaan kauppalaki koskee vain niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, joita kaupan sopijapuolilla on sopimuksen perusteella toisiinsa nähden. Kauppalain säännökset täydentävät usein sopimusta, ja sopimuksesta tulee pystyä esimerkiksi päättelemään, että mikä on kaupan kohde. Ostajan kannalta keskeisintä on, että kaupan kohde on laadultaan ja muilta ominaisuuksiltaan sopimuksen mukainen sekä ostajan tarkoitukseen soveltuva eikä aiheuta ostajalle tilanteen korjaamisesta johtuvia kustannuksia tai vaivaa. Myyjän kannalta on keskeistä, että hän luovuttaa sopimuksen mukaisen tavaran oikeaan aikaan ja, että hän saa maksun kaupan kohteesta sopimuksen mukaisesti.⁴⁶

Koska siviilikaupoilla on nykyoloissa suhteellisen vähäinen merkitys, niille ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa lakiin erityissäännöksiä. Kauppalaki koskee siten sellaisenaan yksityishenkilöiden välistä kauppaa. Kauppalaki on laadittu lähinnä kaupallisia sopimuksia silmällä pitäen, joten sovellettaessa lakia siviilikauppoihin on otettava huomioon, että kaupan osapuolet eivät toimi ammattimaisesti. Siviilikauppaan sovelletaan täten väljempää periaatteita kuin liike- tai kuluttajakauppaan.⁴⁷ Myös varallisuus oikeudellisia oikeustoimia koskevat oikeustoimilain (laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista 1929/228) säännökset suojaavat sopimuspuolia muun muassa kohtuusperiaatteen tavoin, joka on poikkeus sopimusten sitovuuden periaatteeseen⁴⁸.

3.1 Sopimuksen syntyminen

Oikeustoimilain 1 luku sisältää säännökset sopimuksen tekemisestä kahden henkilön välillä. Sopimus syntyy kahdesta oikeustoimesta, tarjouksesta ja vastauksesta, jotka vastaavat sisällöltään toisiaan. Oikeustoimilaissa ei ole säädetty erityisistä toimista tai menettelyistä ennen tarjouksen antamista taikka syntyneen sopimuksen vahvistamisesta, vaan

---

⁴⁶ Koskelo ja muut 2006, s. 1-2, 21

⁴⁷ Koskelo ja muut 2006, s. 11

⁴⁸ Annola & Saarnilehto 2018, s. 22

näiltä osin noudatetaan yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita, kuten päätäntä-, sisältö- ja muotovapauden periaatteita. Tarjoukseksi kutsutaan sitä lausumaa, joka esitetään ensin. Vastaus on puolestaan tarjouksen saajan hyväksyvä tai hylkäävä lausuma tarjouksen tekijälle. Oikeustoimilain 1 §:n mukaan tarjous ja siihen annettu vastaus sitovat tekijäänsä. Tällä suojataan vastapuolen luottamusta. Mikäli tarjouksen tekijä luopuu häntä sitovasta tarjouksesta, on hän yleensä velvollinen korvaamaan vastapuolelle ne kustannukset ja vahingot, jotka vastapuoli kärsii sen johdosta, että on luottanut tarjouksen pysyvyyteen.⁴⁹

Oikeustoimilain säännökset sopimuksen tekemisestä soveltuvat myös sähköisesti tai digitaalisesti tehtäviin sopimuksiin⁵⁰. Digitaalisella alustalla tehty tarjous ja siihen annettu vastaus ovat siten yhtä päteviä ja sitovia kuin esimerkiksi suullisesti tehdyt tarjouksen ja vastauksen myötä syntyneet sopimukset. Yksikertaisimmillaan sopimus kaupasta syntyy digitaalisella alustalla, kun ostaja kommunikoi alustan kautta irtaimen omaisuuden myynti-ilmoituksen tehneelle haluavansa ostaa tuotteen. Tällöin syntyy molempia osapuolia sitova sopimus, sillä myyjän tarjoukseen on annettu vastaus ostajan toimesta: myyjä on veloitettu myymään irtaimen omaisuuden ilmoittamaansa hintaan tarjouksen tehneelle henkilölle ja vastaavasti ostaja on sitoutunut maksamaan myyjälle sovitun kauppahinnan.

3.2 Tavarán ominaisuudet

Kauppalain 4. luku sisältää säännökset kaupan kohteena olevan tavarán ominaisuuksista. Lain 17 §:n mukaan tavarán tulee vastata lajiltaan, määrältään, laadultaan, muilta ominaisuuksiltaan ja pakkaukseltaan sitä, mitä voidaan katsoa sovitun. Mikäli näin ei ole, tavarassa on virhe.⁵¹ Kauppalain säännöksestä ilmenee peruseriaate, että tavarán vir-

---

⁴⁹ Annola & Saarnilehto 2018, s. 39-42

⁵⁰ Annola & Saarnilehto 2018, s. 41

⁵¹ Kauppalain 17 §

heellisuuden arviointi riippuu ensi sijassa siitä, mitä osapuolten välillä voidaan katsoa sovitun tavaran ominaisuuksista. Se, mitä tavaran ominaisuuksista voidaan katsoa sovitun, saattaa ilmetä paitsi nimenomaisesta sopimuksesta myös olosuhteista.⁵²

Digitaalisilla alustoilla myytävän irtaimen omaisuuden ilmoitetut ominaisuudet perustuvat myyjän antamiin tietoihin ja mahdollisiin valokuviin tavarasta. Kauppa voi tapahtua ilman, että myyjä ja ostaja koskaan kohtaavat toisiaan. Tämä aiheuttaa riskin siitä, että tavara ei vastaa ilmoitusta tai että ostajalla ja myyjällä on eri käsitys siitä, että mitä esimerkiksi tavaran tyydyttävä tai hyvä kunto tarkoittaa. Hallituksen esityksen (HE 93/1986) mukaan ostajalla voi olla kuitenkin oikeus vaatia virheseuraamuksia sellaisesta tavarasta, joka poikkeaa siitä, mistä on sovittu, vaikka luovutettu tavara ei olisikaan objektiivisesti katsoen vähempiarvoinen tai vähemmän käyttökelpoinen kuin sopimuksen mukainen tavara. Tavara voi poiketa sovitusta esimerkiksi ainoastaan värin perusteella.⁵³

Myös kauppatapa saattaa vaikuttaa, kun arvioidaan, millaisen tavaran myyjä on velvollinen toimittamaan. Jos sopimuksessa on määritelty kaupan kohde pelkällä viittauksella nimikkeeseen, sopimuksesta seuraa, että myytävän esineen tulee vastata ominaisuuksiltaan kysymyksessä olevan tavaran tavanomaista laatua. Tämä tarkoittaa toisaalta myös sitä, että tavaralla ei saa olla sellaisia ominaisuuksia, jotka tekevät sen jossakin suhteessa soveltumattoman käyttötarkoitukseensa. Jos esimerkiksi tavara on käyttöturvallisuudeltaan puutteellinen, voi se aiheuttaa sen, että tavara on tarkoitukseensa soveltumaton, vaikka se olisi muutoin toimintakykyinen.⁵⁴

Kauppalain 19 § sisältää säännöksen ”sellaisena kuin se on” –ehdosta, joka on yleisesti käytetty ehto käytetyn tavaran kaupassa. Ehto tarkoittaa sitä, että tavara myydään sellaisena kuin se on kaupantekohetkellä. Ehdon sisällyttäminen sopimukseen on yksi tapa

---

⁵² HE 93/1986, s. 60

⁵³ HE 93/1986, s. 60

⁵⁴ HE 93/1986, s. 60-61

rajoittaa myyjän virhevastuuta kaupan kohteena olevasta tavarasta. Kauppalaissa tällai-
siin lausekkeisiin kuitenkin suhtaudutaan varauksellisesti, eikä ehdon käyttäminen sopi-
muksessa poista kokonaan myyjän virhevastuuta tavarasta tilanteessa, jossa myyjä on
esimerkiksi antanut virheellisiä tietoja kaupan kohteesta tai hän on laiminlyönyt antaa
ostajalle tiedon sellaisesta tavarantoiminnasta, josta hänen täytyy olettaa tietneen
ja josta ostaja saattoi perustellusti olettaa saavansa tiedon⁵⁵. Hallituksen esityksessä (HE
93/1986) todetaan lisäksi, että vastuunrajoitusehdon tulkintaa ei tule soveltaa vain ”sel-
laisen kuin se on” –ehtoon, vaan myös sellaisiin tilanteisiin, joissa tavara on myyty jotakin
muuta samankaltaista yleistä varaumaa käyttäen.⁵⁶

3.3 Tavarantoiminta

Myyjän päävelvoitteena irtaimen omaisuuden kaupassa on velvollisuus luovuttaa sopi-
muksen mukainen tavara oikeassa paikassa ja oikeaan aikaan. Tavarantoiminta on kaup-
palain 2 luvussa säännelty keskeinen käsite, johon kytkeytyy joukko erilaisia oikeusvai-
kutuksia. Tavarantoiminnalla on merkitystä, kun arvioidaan esimerkiksi sitä, onko myy-
jän suoritus tapahtunut oikea-aikaisesti, kummalla sopijapuolista on vaaranvastuu siitä,
että tavara tuhoutuu tapaturmaisesti tai muusta sopijapuolista riippumattomista syistä,
onko tavarassa virhe sekä miten kauppaan liittyvät kustannukset jaetaan myyjän ja osta-
jan kesken.⁵⁷

Digitaalisten alustojen kautta toteutuneiden kauppajen tavarantoiminta tapahtuu käy-
tännössä joko fyysisesti kaupan osapuolien sopimassa paikassa tai postipaketin välityk-
sellä. Kaupat voidaan jakaa luovutuspaikan perusteella paikalliskauppoihin ja kauko-
kauppoihin. Kyseessä on paikalliskauppa, kun tavarantoiminta ja vastaanotto tapahtuvat
samalla paikkakunnalla. Kaukokaupassa tavarantoiminta ja vastaanotto tapahtuvat eri
paikkakunnilla. Kauppalaikan kannalta keskeisempi jaottelu on kuitenkin jako noutokaup-

---

⁵⁵ Kauppalaikan 19 §; Koskelo ja muut 2006, s. 101

⁵⁶ HE 93/1986, s. 25

⁵⁷ Koskelo ja muut 2006, s. 33

poihin ja kuljetuskauppoihin. Mikäli osapuolet eivät ole sopineet muuta, kauppa on noutokauppa.⁵⁸ Noutokaupasta säädetään kauppalain 6 §:ssä, jonka mukaan tavara on pidettävä ostajan noudettavissa siellä, missä myyjällä kaupantekohetkellä oli liikepaikkansa tai, jollei myyjällä ollut sellaista liikepaikkaa, jolla oli yhteys kauppaan, siellä, missä myyjällä oli kotipaikka⁵⁹. Koska yksityishenkilöiden välisessä irtaimen kaupassa kumpikaan sopimuspuolista ei toimi elinkeinonharjoittajana, noutopaikkana on myyjän kotipaikka.

Jos tavara on sopimuksen mukaan lähetettävä tai kuljetettava ostajalle, kyseessä on kuljetuskauppa, josta säädetään kauppalain 7 §:ssä. Mikäli tällöin on kyseessä paikallis-kauppa, tavara katsotaan luovutetuksi ostajan saadessa sen hallintaansa. Sen sijaan, jos kauppa on kaukokauppa, tavaran luovutus katsotaan tapahtuneeksi, kun rahdinkuljettaja, joka on sitoutunut kuljettamaan tavaran lähetyspaikkakunnalta, saa tavaran hallintaansa, kuten esimerkiksi silloin, kun myyjä jättää paketin postin toimipisteeseen.⁶⁰ Lähtökohtaisesti siviilikaupan osapuolet voivat vapaasti sopia sopimusvapauden periaatteen mukaisesti, toteutetaanko irtaimen tavaran kauppa nouto- vai kuljetuskauppana. Digitaalisella alustalla, kuten Huuto.netin Huuto Plus –palvelussa, saattaa kuitenkin olla tietyt toimintaohjeet- tai periaatteet, jotka määrittävät kaupan kohteen luovutustavan, kuten esimerkiksi sen, että myytävä tuote tulee lähettää ostajalle postipaketilla alustan ilmoittamalla erityisellä toimituskoodilla.

3.3.1 Luovutuksen ajankohta

Kaupan osapuolilla on oikeus sopia vapaasti tavaran luovutuksen ajankohdasta. Osapuolet voivat sopia esimerkiksi, että tavara on luovutettava määrättyinä ajankohtana, tietyn ajanjakson kuluessa tai vaadittaessa. Sopimuksessa voidaan lisäksi ratkaista kysymys siitä, kummalla sopijapuolella on oikeus määrätä tavaran luovutuksen ajankohta. Kauppalain

---

⁵⁸ Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 87

⁵⁹ Kauppalain 6 §

⁶⁰ Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 87

3 §:n mukaan tällainen sopimus syrjäyttää lain säännökset tavaran luovutuksen ajankohdasta. Mikäli luovutuksen ajankohdasta ei ole kuitenkaan sopimuksessa erityisesti sovittu, tulee sovellettavaksi kauppalain 9.1 §, jossa säädetään, että tavara on luovutettava kohtuullisessa ajassa.⁶¹ Tällaisessa tilanteessa myyjän on luovutettava tavara ilman, että ostajan tarvitsee sitä erikseen vaatia. Laissa ei täsmennetä kohtuullisen ajan pituutta, vaan sen arviointi riippuu muun muassa siitä, millainen myytävä tavara on.⁶² Kohtuullinen aika voi myös olla suhteellisen lyhyt ajanjakso⁶³.

Kauppalain 9.2 § sisältää lisäksi täydentävän säännöksen, jonka mukaan myyjällä on oikeus määrätä luovutuksen tarkempi ajankohta, jollei olosuhteista ilmene, että ostajan tulisi valita ajankohta. Se, että ostajan tulee järjestää tavaran kuljetus, voi usein olla seikka, jonka perusteella valintaoikeuden on katsottava kuuluvan ostajalle.⁶⁴ Mikäli ostajalla on oikeus määrätä tavaran luovutuksen tarkempi ajankohta, se tarkoittaa sitä, että myyjän on oltava valmis luovuttamaan tavara minä tahansa ajankohtana sovitun ajanjakson kuluessa, jotta hän voisi täyttää sopimuksen ostajan tahdon mukaisesti. Jos taas valintaoikeus on myyjällä, hänellä on puolestaan oikeus luovuttaa tavara milloin tahansa sovitun ajanjakson kuluessa. Mikäli myyjä ei luovuta tavaraa viimeistään ajanjakson viimeisenä päivänä, joutuu hän viivästyksen.⁶⁵

Käteiskauppaa koskeva Zug-um-Zug –periaate vaikuttaa tavaran luovutuksen ajankohtaa koskeviin sääntöihin, mikäli sopimuksesta ei johdu muuta. Periaate ilmenee kauppalain 10 §:ssä, jonka mukaan myyjä ei ole velvollinen luopumaan tavaran hallinnasta tai määräysvallastaan tavaraan ennen kuin kauppahinta maksetaan, jollei myyjä ole myöntänyt luottoa tai maksunlykkäystä. Vastaavasti lain 49 §:n mukaan ostaja ei ole velvollinen maksamaan ennen kuin tavara on sopimuksen mukaisesti asetettu hänen saatavilleen tai määrättäväkseen. Säännös turvaa siten sopijapuolten suoritusten samanaikaisuuden.⁶⁶

---

⁶¹ Koskelo ja muut 2006, s. 42

⁶² Koskelo ja muut 2006, s. 44

⁶³ HE 93/1986, s. 55

⁶⁴ Kauppalain 9 §; Koskelo ja muut 2006, s. 42

⁶⁵ Koskelo ja muut 2006, s. 43

⁶⁶ Koskelo ja muut 2006, s. 44-45; Kauppalaki 10 §, 49 §

Zug-um-Zug –periaate toteutuu yksinkertaisimmillaan digitaalisella alustalla tehdyssä kaupassa, kun ostaja ja myyjä tapaavat sovituksessa paikassa ja ostaja maksaa ostoksen myyjälle. Ostaja saa tällöin tavaransa heti maksuhetkellä haltuunsa ja myyjä vastaavasti kauppahinnan samalla kun luovuttaa tavaransa ostajalle. Käteiskauppa ja maksu tilisiirtona ovat varsin yleinen tapa tehdä kauppaa yksityishenkilöiden välillä, joten periaate on hyvin merkityksellinen, kun tarkastellaan tavaransa luovutuksen oikea-aikaisuutta.

3.3.2 Kustannusten jako

Kauppalain 11 §:n mukaan myyjä vastaa niistä kustannuksista, joita aiheutuu tavarasta ennen sen luovutusta ja jotka eivät ole aiheutuneet siitä, että luovutus on viivästynyt ostajan puolella olevan seikan vuoksi⁶⁷. Myyjä vastaa siten esimerkiksi sellaisista kustannuksista, jotka syntyvät tavaransa saattamisesta luovutusvalmiiksi, kuten kustannukset tavaransa pakkaamisesta. Jos kaupan kohteen luovutuspaikkakunta on valittu sellaiseksi, että tavaransa toimittaminen kyseiselle paikkakunnalle edellyttää vienti- tai tuontilisenssin taikka muiden lupien tai todistusten hankkimista, myyjän tulee suorittaa myös tästä aiheutuvat kustannukset. Myyjällä ei ole kuitenkaan oikeutta periä ostajalta vakuutus-kustannuksia kauppahinnan lisäksi, koska hänellä ei ole lain mukaista velvollisuutta vakuuttaa kaupan kohteena olevaa tavaraa, jollei sopimuksessa ei ole sovittu siitä nimenomaisesti.⁶⁸

Säännös merkitsee sitä, että jos myyjä haluaa korvauksen sellaisista kustannuksista, jotka aiheutuvat ennen tavaransa luovutusta, hänen tulee sisällyttää ne kauppahintaan tai sovittava ostajan kanssa erikseen siitä, että kustannukset tulevat ostajan suoritettavaksi. Osapuolet voivat myös sopia kustannusten jakautumisesta esimerkiksi viittauksella toimitus-lausekkeeseen.⁶⁹ Digitaaliset alustat ovat tehneet kaukokaupasta helppoa: eri puolella

---

⁶⁷ Kauppalain 11 §

⁶⁸ Koskelo ja muut 2006, s. 46

⁶⁹ Koskelo ja muut 2006, s. 46

Suomea asuvat ostaja ja myyjä löytävät toisensa alustan erilaisia hakutyökaluja hyödyntäen. Mikäli myytävän tavaran ilmoituksessa ei ilmaista erikseen kustannusten jakautumisesta tai sopijapuolet eivät sovi asiasta erikseen, vastuu kustannuksista on myyjällä.

3.4 Kauppahinnan maksaminen

Irtaimen omaisuuden kaupassa ostajan keskeisin velvollisuus on maksaa kauppahinta sovittuna ajankohtana⁷⁰. Kauppalain 10, 48 ja 49 § sisältävät säännökset kauppahinnan maksamisesta. Kauppalain 48 § sisältää pääsäännön, jonka mukaan kauppahinta on maksettava myyjän luona. Kuitenkin jos maksun tulee tapahtua tavaran tai sitä koskevan asiakirjan hallinnan luovuttamista vastaan, maksu on suoritettava siellä, missä luovuttaminen tapahtuu.⁷¹ Maksupaikkaa koskevilla säännöksillä ei ole kuitenkaan nykypäivänä sanottavaa merkitystä, sillä yleensä ostajalla on oikeus maksaa kauppahinta tilisiirtoa käyttäen sopimuksen, tavan tai olosuhteiden nojalla⁷².

Jos tavaran hallinnan luovutus ja kauppahinnan maksaminen on määrä vaihtaa samanaikaisesti, myyjä voi vaatia maksua vasta, kun tavara on asetettu ostajan saataville tai hänen määrättäväkseen sopimuksen mukaisesti⁷³. Tämä tarkoittaa hallituksen esityksen mukaan (HE 93/1986) sitä, että myyjä voi esittää maksuvaatimuksen aikaisintaan silloin, kun hän on omalta osaltaan täyttänyt sopimuksen, jollei muuta voida katsoa sovitun⁷⁴. Ostajalla ei ole vastaavasti velvollisuutta maksaa kauppahintaa, ennen kuin kaupan kohde on sopimuksen mukaisesti asetettu hänen saatavilleen tai määrättäväkseen. Ostajalla on lisäksi oikeus ennen kauppahinnan maksamista tarkastaa tavara tavan mukaisesti tai siten kuin olosuhteisiin nähden on asianmukaista, jollei tällainen tarkastus ole

---

⁷⁰ Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 89

⁷¹ Kauppalain 48 §

⁷² Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 89; Kauppalain 48 §

⁷³ Kauppalain 49 §

⁷⁴ HE 93/1986, s. 35

yhteensopimaton sovitun luovutus- ja maksutavan kanssa.⁷⁵ Esimerkiksi tavarän lähettämisen postiennakolla tarkoittaa sitä, että ostaja ei saa tarkastusoikeuteen vedoten piddättäytyä kauppahinnan maksamisesta⁷⁶.

3.5 Vaaranvastuun siirtyminen

Kauppalain 3. luku sisältää säännökset tavarän vaaranvastuun siirtymisestä. Vaaranvastuussa on kysymys siitä, kumpi kaupan osapuolista, myyjä vai ostaja, vastaa sellaisista tavarän haitallisista seuraamuksista, jotka syntyvät sopijapuolista riippumattomista syistä. Näitä haitallisia seuraamuksia ovat tavarän tuhoutuminen, katoaminen, huonontuminen tai vähentyminen. Pääsääntönä on, että vaaranvastuu tavarasta siirtyy ostajalle, kun tavara luovutetaan hänelle. Ratkaisevaa on siten se ajankohta, jolloin tavara tosiasiasassa luovutetaan, eikä se ajankohta, jona luovutuksen tulisi tapahtua sopimuksen mukaan. Sääntö tulee sovellettavaksi myös, jos kaupan osapuolet ovat sopineet tavarän luovutuksen tapahtuvan muussa kuin kauppalain 6 tai 7 §:n mukaisessa paikassa kuitenkin sopimatta samalla vaaranvastuun siirtymisen ajankohdasta.⁷⁷

Noutokaupassa vaaranvastuu tavarasta siirtyy ostajalle silloin, kun tavara luovutetaan ostajan hallintaan myyjän liikepaikassa. Paikalliskaupassa vaaranvastuu tavarasta siirtyy ostajalle, kun hän saa tavarän hallintaansa liikepaikassaan tai kotipaikassaan. Kaukokaupassa vaaranvastuu siirtyy ostajalle, kun sellainen rahdinkuljettaja, joka on sitoutunut kuljettamaan tavarän myyjän liikepaikan paikkakunnalta, on saanut tavarän haltuunsa. Kuitenkin jos myyjä suorittaa itse tavarän kuljetuksen kaukokaupassa, vaaranvastuu tavarasta siirtyy ostajalle vasta, kun tavara siirtyy myyjän hallinnasta muun henkilön hallintaan. Mikäli tavara on myyty ”vapaasti” tietyllä paikkakunnalla, vaaranvastuu siirtyy ostajalle vasta, kun tavara on tullut perille kyseiselle paikkakunnalle.⁷⁸

---

⁷⁵ Kauppalain 49 §

⁷⁶ HE 93/1986, s. 35

⁷⁷ Koskelo ja muut 2006, s. 47-49

⁷⁸ Koskelo ja muut 2006, s. 49

Vaaranvastuun siirtymisen ajankohdan kytkeytyminen tavaran luovutukseen ei ole kuitenkaan poikkeukseton. Kaupan osapuolet voivat sopia siirtymisajankohdasta haluamallaan tavalla sopimusvapauden periaatteen mukaisesti, ja kytkeä vaaranvastuun siirtymisen johonkin muuhun kuin kauppalain pääsäännön mukaiseen tavaran luovutuksen ajankohtaan. Vaaranvastuu voi siirtyä myös ostajalle jo ennen tavaran luovutusta. Kauppalain 13.2 §:n mukaan, mikäli tavaraa ei luovuteta oikeaan aikaan ostajasta johtuvasta syystä tai ostajan puolelta olevasta seikasta, vaaranvastuu siirtyy ostajalle, kun myyjä on tehnyt sen, mitä tavaran luovuttaminen häneltä edellyttää. Säännöksellä estetään se, että ostaja ei voi viivyttelyllä säilyttää vaaranvastuuta tavarasta myyjällä. Toinen poikkeus pääsääntöön on kauppalain 13.3 §, joka koskee sellaisia tapauksia, joissa ostajan tulee nousta tavara muualta kuin myyjän luota. Säännöksen mukaan vaaranvastuu tavarasta siirtyy ostajalle, kun tavaran luovutuksen aika on tullut ja ostaja on saanut tietää, että tavara on noudettavissa. Tällaisessa tilanteessa kuitenkin edellytetään sitä, että ostaja on tosiasiallisesti saanut tietää tavaran olevan noudettavissa.⁷⁹

3.6 Tavarankäytön tarkastus

Kauppalaissa ei määrätä ostajan yleisestä velvollisuudesta tarkastaa kaupan kohteena olevaa tavaraa ennen kaupantekoa. Usein ostaja kuitenkin tarkastaa tavaran ennen kaupantekoa, jolloin hänelle voidaan asettaa tietty huolellisuusvaatimus. Mikäli ostaja on tarkistanut tavaran ennen kaupantekoa, hän menettää oikeutensa vedota sellaisiin seikkoihin, jotka hän on tosiasiallisesti havainnut tarkastuksen yhteydessä. Huolellisuusvaatimus aiheuttaa edellä mainitun lisäksi sen, että ostaja ei voi myöskään vedota sellaisiin seikkoihin, jotka hänen olisi pitänyt havaita. Arvioitaessa sitä, mitä ostajan olisi pitänyt havaita tavaran tarkastuksessa, on otettava huomioon tarkastuksen yhteydessä vallinneet olosuhteet sekä ostajan asiantuntemus. Ammatillisen asiantuntemuksen omaavalta henkilöltä voidaan siten vaatia enemmän kuin muilta yksityishenkilöiltä. Tarkastuksen

---

⁷⁹ Kauppalain 13 §; Koskelo ja muut 2006, s. 49-50

perusteellisuutta koskevia vaatimuksia arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös alalla oleva käytäntö.⁸⁰

Lain 20.2 §:stä kuitenkin ilmenee, että myyjä voi synnyttää ostajalle ennakkotarkastusvelvollisuuden kehottamalla ostajaa tarkastamaan tavaran ennen varsinaista kaupantekoa. Mikäli ostaja laiminlyö myyjän kehotuksen tavaran tarkistamisesta ilman hyväksyttävää syytä, hän menettää oikeutensa vedota sellaisiin seikkoihin, jotka hänen olisi pitänyt huomata, jos hän olisi suorittanut tavaran tarkastuksen. Ennakkotarkastusta koskevan säännöksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan antaa vilpilliselle myyjälle mahdollisuutta vapautua tavaran virhevastuusta. Tämän vuoksi säännöksessä määrätään, että myyjä ei voi vedota siihen, että ostajan olisi pitänyt havaita virhe, jos myyjä on itse menetellyt kunnianvastaisesti ja arvottomasti. Luonteenomainen esimerkki tästä on, että myyjällä on ollut tieto tavarassa olevasta virheestä, eikä hän ole kertonut siitä ostajalle, vaan sen sijaan hän on kehottanut ostajaa tarkastamaan tavaran.⁸¹

Tilanteissa, joissa tavara toimitetaan ostajalle postin välityksellä, tavaran voi tarkastaa vasta sen tultua perille⁸². Kauppalain 31 §:n mukaan, kun tavara on luovutettu, ostajan on tarkastettava tavara hyvän tavan mukaisesti niin pian kuin olosuhteet sen sallivat⁸³. Tavaran tarkastus luovutuksen jälkeen ei vaikuta enää tavaran virheellisuuden arviointiin, vaan se liittyy ostajan reklamaatiovelvollisuuteen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kun digitaalisella alustalla tehdyn kaupan tavara on saapunut ostajalle postitse, hänen tulee tarkistaa tavara niin pian kuin mahdollista ja tehdä reklamaatio myyjälle, jos hän havaitsee tavarassa virheen. Mikäli ostaja kuitenkin laiminlyö tarkastusvelvollisuutensa, niin saattaa olla, että hän ei havaitse virhettä, joka normaalissa tarkastuksessa olisi pitänyt huomata, eikä hän tämän vuoksi tee reklamaatiota ajoissa.⁸⁴

---

⁸⁰ Koskelo ja muut 2006, s. 109-110

⁸¹ Koskelo ja muut 2006, s. 110

⁸² Koskelo ja muut 2006, s. 119

⁸³ Kauppalain 31 §

⁸⁴ Koskelo ja muut 2006, s. 119

4 Sopimusrikkomukset ja petos sekä niiden seuraamukset

Tässä luvussa käsitellään kauppalain sääntelemiä sopimusrikkomuksia ja niiden seuraamuksia sekä rikoslain sääntelemää petosta. Kauppalaki on tahdonvaltainen laki, joka ei sääntele tyhjentävästi kaikkia irtaimen kauppaan liittyviä kysymyksiä. Kauppalaissa ei ole erityisiä säännöksiä kaupantekotavasta, joten sen säännökset soveltuvat sellaisenaan myös digitaalisella alustalla tehtyyn irtaimen omaisuuden kauppaan. Näin ollen niin myyjän kuin ostajan puolelta tapahtuneet sopimusrikkomukset sekä niiden seuraamukset määräytyvät kauppalain säännösten mukaisesti. Vastaavasti petoksen tunnusmerkistön täyttymiseen ei vaikuta, onko se tehty digitaalisella alustalla vai jossakin muussa ympäristössä.

4.1 Myyjän sopimusrikkomukset

Sopimuksen sitovuuden periaatteeseen kuuluu, että sopijapuolten on toimittava sopimuksen mukaisesti eli täytettävä sopimuksesta johtuvat velvoitteensa. Myyjän on luovutettava sopimuksessa tarkoitettu suoritus sovittuna aikana ja sovituksessa paikassa. Mikäli myyjä ei täytä kaikkia velvollisuuksiaan, häneen saattaa kohdistua haitallinen seuraamus. Suoritushäiriö eli sopimusrikkomus tarkoittaa sitä, että sopimuksen tarkoittama suoritus ei toteudu. Se ilmenee, kun verrataan sopimuksenmukaista suoritusta ja tehtyä suoritusta keskenään. Suoritus on virheellinen, mikäli se poikkeaa vastaanottajalle epäedullisella tavalla siitä, mihin suorittaja oli sitoutunut. Myyjän puolelta tapahtuvat sopimusrikkomuksen perustyyppit ovat viivästys ja virhe.⁸⁵

4.1.1 Myyjän viivästys

Kauppalain säännökset myyjän viivästyksestä kytkeytyvät tavaran luovutusta koskeviin säännöksiin. Kauppalain 22 §:n mukaan myyjän suoritus on viivästynyt, jos tavaraa ei luovuteta lainkaan tai se luovutetaan liian myöhään eikä tämä johdu ostajasta tai ostajan

---

⁸⁵ Annola & Saarnilehto 2018, s. 185

puolella olevasta seikasta. Tämä tarkoittaa sitä, että sama seuraamusjärjestelmä tulee sovellettavaksi sekä silloin, kun sopimus jätetään täyttämättä, että silloin, kun sopimus täytetään liian myöhään. Viivästyskäsite on objektiivinen eli myyjän viivästystä arvioitaessa ei ole merkitystä sillä, mikä on aiheuttanut myyjän viivästyksen. Kauppalain mukaan kyseessä on siis sopimusrikkomus, vaikka myyjän suoritus olisi estynyt tai viivästynyt hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolisista tekijöistä johtuen.⁸⁶

Objektiivinen viivästyskäsite sisältää kauppalain 22 §:ssä mainitun poikkeuksen, joka koskee tilanteita, joissa myyjä ei ole luovuttanut tavaraa oikeaan aikaan ostajasta tai ostajan puolelta olevasta seikasta. Poikkeussäännöstä sovelletaan esimerkiksi, kun ostaja ei noutokaupassa saavu noutamaan tavaraa sovittuna ajankohtana tai hän ei täytä maksuvelvollisuuttaan sopimuksen mukaisesti. Säännöksen mukaan tietynlaisten tapahtumien katsotaan kuuluvan ostajan riskin piiriin siten, että ne eivät oikeuta kohdistamaan seuraamuksia myyjään. Ostajan puolella olevilla syillä tarkoitetaan sellaisia seikkoja, joiden vuoksi ostaja ei omasta puolesta kykene tekemään sitä, mitä sopimuksen täyttäminen häneltä edellyttäisi. Vaikka seuraukset eivät johtuisikaan ostajan virheestä tai laiminlyönnistä, hän joutuu kärsimään seuraukset tällaisessa tilanteessa.⁸⁷

4.1.2 Tavarán virhe

Virhekäsitteellä on keskeinen merkitys myyjän kauppaan perustuvia velvollisuuksia kuvattaessa. Myyjä on velvollinen luovuttamaan ostajalle virheettömän tavarán, ja jos tavara on virheellinen, ostajalla on oikeus käyttää hyväkseen kauppalain tai sopimuksen mukaisia seuraamuksia. Kauppalaki sisältää useita virhekäsitteen sisältöä täsmentäviä säännöksiä. Säännösten tarkoituksena ei ole kuitenkaan tyhjentävästi määritellä, että milloin tavarassa on virhe, vaan niitä täydentää monet eri näkökohdat, jotka ei suoraan ilmene laista.⁸⁸

---

⁸⁶ Kauppalain 22 §; Koskelo ja muut 2006, s. 54

⁸⁷ Koskelo P. ja muut 2006, s. 55

⁸⁸ Koskelo P. ja muut 2006, s. 99

Kauppalain 17 §:n 1 momentin mukaan tavaralla on lajiltaan, määrältään, laadultaan, muilta ominaisuuksiltaan ja pakkaukseltaan vastattava sitä, mitä voidaan katsoa sovitun. Jos tavara poikkeaa tästä, siinä on virhe. Kauppalain 18 §:ssä säädetään lisäksi, että tavarassa on virhe, jos se ei vastaa niitä tietoja, jotka myyjä tai joku aikaisemmassa myyntiportaassa myyjän lukuun on antanut tavarallaan ominaisuuksista tai käytöstä tavaralla markkinoitaessa tai muuten ennen kaupantekoa ja joiden voidaan olettaa vaikuttaneen kauppaan.⁸⁹ Digitaalisilla alustoilla tehtyjen irtaimen omaisuuden kaupat perustuvat korostetusti myyjän antamiin tietoihin tavarasta, kuten esimerkiksi valokuviiin ja kirjallisiin kuvauksiin. Tavara on siten virheellinen, mikäli se ei vastaa sitä, mitä myyjä on ilmoittanut myynti-ilmoituksessa.

Virhekäsitteen sisällöstä voidaan erottaa faktiset eli tosiasialliset virheet, vallintavirheet ja oikeudelliset virheet. Kysymyksessä on faktinen virhe, jos tavara ei ominaisuuksiltaan vastaa sitä, mitä ostajalla on oikeus vaatia sopimuksen perusteella. Faktisen virheen käsite on laaja, ja se voi liittyä muun muassa tavarallaan toimintaan, ulkonäköön tai tosiasiallisiin käyttömahdollisuuksiin. Faktisesta virheestä on kysymys esimerkiksi tilanteessa, jossa myyjä on myynyt digitaalisen alustan välityksellä television, joka ei vastaa toimintoiltaan sitä, mitä ilmoituksessa on ilmoitettu. Vallintavirhe puolestaan on kysymyksessä, jos ostaja ei voi käyttää tavarallaan lainsäädännön tai viranomaisen päätöksen vuoksi siten kuin hänellä on sopimuksen perusteella oikeus edellyttää. Oikeudellisella virheellä, josta säädetään kauppalain 41 §:ssä, tarkoitetaan tapauksia, joissa tavarallaan omistusoikeus kuuluu kolmannelle henkilölle tai joissa sivullisella on panttioikeus tai muu oikeus tavarallaan.⁹⁰ Esimerkiksi varastetun polkupyörän tai puhelimen myynti vertaiskauppapaikassa täyttää oikeudellisen virheen tunnusmerkistön.

Tavarallaan virheellisyyden arviointi voidaan puolestaan jakaa konkreettiseen ja abstraktiin virheellisyyden arviointiin. Kyseessä on konkreettinen virheellisyyden arviointi, kun tava-

---

⁸⁹ Kauppalain 17 ja 18 §

⁹⁰ Koskelo P. ja muut 2006, s. 99-100

ran virheellisyyttä arvioidaan yksittäisen sopimuksen ja siihen liittyvien olosuhteiden perusteella. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tavara saattaa olla tietyn sopimuksen yhteydessä täysin sopimuksen mukainen, ja toisaalta taas toisen sopimuksen yhteydessä virheellinen. Mikäli sopimus ei tarjoa pohjaa konkreettiselle virheen arvioinnille, joudutaan turvautumaan abstraktiin virheellisyyden arviointiin, jonka perustana ovat kyseisen kaltaiselle tavaralle yleensä asetettavat vaatimukset. Tätä koskeva pääsääntö on kauppalaain 17.2 §:n 1 kohdassa, jonka mukaan tavaran tulee soveltua tarkoitukseen, johon sellaisia tavaroita yleensä käytetään. Abstraktissa arvioinnissa on kuitenkin otettava myös huomioon konkreettinen sopimustilanne, joten konkreettisen ja abstraktin virheellisyyden arvioinnin välille ei voi tehdä jyrkkää eroa.⁹¹

Kun tavaran virheellisyyttä arvioidaan, on myös ratkaiseva merkitys vaaranvastuun ja siihen liittyvän tavaran luovutuksen ajankohdalla. Kauppalaain 21 §:n mukaan tavaran virheellisyyttä tulee arvioida sen perusteella, millainen tavara on ominaisuuksiltaan vaaranvastuun siirtyessä ostajalle. Myyjä vastaa virheestä, joka on ollut tavarassa tänä ajankohtana, vaikka virhe ilmenisi vasta myöhemmin.⁹² Tämä tarkoittaa sitä, että jos tavarassa on piilevä virhe, joka ilmenee vasta myöhemmin, myyjä on vastuussa siitä, edellyttäen, että virhe on ollut olemassa vaaranvastuun siirtyessä ostajalle. Todistustaakka piilevästä virheestä on yleensä ostajalla, mutta tarvittavan näytön suhteen ei voida asettaa kovinkaan ankaria vaatimuksia.⁹³

4.2 Myyjän sopimusrikkomusten seuraamukset

4.2.1 Myyjän viivästyksen seuraamukset

Kauppalaain mukaan ostaja voi turvautua neljään eri seuraamukseen, jos myyjä joutuu viivästyksen tavaran luovutuksessa. Ostaja voi

---

⁹¹ Koskelo P. ja muut 2006, s. 100-101, 107

⁹² Kauppalaain 21 §

⁹³ Koskelo P. ja muut 2006, s. 114-115

- 1) vaatia sopimuksen täyttämistä
- 2) purkaa kaupan
- 3) vaatia vahingonkorvausta
- 4) pidättyä kauppahinnan maksamisesta.

Sopimuksen täyttämisen vaatimus ja kaupan purku ovat toisilleen vaihtoehtoisia: kaupan purussa ostaja haluaa saada sopimussuhteen lakkaamaan, kun taas sopimuksen täyttämistä koskevassa vaatimuksessa ostaja haluaa ensisijaisesti pysyä tehdyssä sopimuksessa. Vahingonkorvaus ja kauppahinnan maksamisesta pidättäytyminen voivat sen sijaan tulla kysymykseen riippumatta siitä, purkaako ostaja kaupan vai vaatiiko hän sopimuksen täyttämistä.⁹⁴

Vaatimus sopimuksen täyttämisestä

Kauppalain 23 §:n mukaan ostajalla on oikeus pysyä sopimuksessa ja vaatia sen täyttämistä⁹⁵. Säännös luo myyjälle paineen toimittaa sopimuksen mukainen tavara oikeaan aikaan, sillä se antaa ostajalle oikeuden vaatia tuomioistuinteitse sopimuksen täyttämistä. Säännös ei ole kuitenkaan poikkeukseton, vaan periaatteesta voidaan poiketa, jos sopimuksen täyttäminen on mahdotonta tai edellyttäisi myyjältä kohtuuttoman suuria uhrauksia. Hallituksen esityksessä (HE 93/1986) todetaan, että viimeksi mainitussa tilanteessa sopijapuolten etuja tulee punnita keskenään ottamalla yhtäältä huomioon uhraukset, joita sopimuksen täyttäminen vaatisi myyjältä, ja toisaalta ostajalle tuleva etu siitä, että myyjä täyttää sopimuksen. Mikäli myyjältä vaaditut uhraukset ovat kohtuuttomia siihen etuun nähden, joka koituisi ostajalle sopimuksen täyttämisestä, myyjä ei ole kauppalain mukaan velvollinen täyttämään sopimusta.⁹⁶ Kauppalain 23 §:n 2 momentissa lisäksi säädetään, että jos este tai epäsuhte lakkaa kohtuullisessa ajassa, ostaja saa vaatia, että myyjä täyttää sopimuksen sen jälkeen, kun este lakkaa⁹⁷.

---

⁹⁴ HE 93/1986, s. 37-38; Koskelo P. ja muut 2006, s. 57

⁹⁵ Kauppalain 23 §

⁹⁶ HE 93/1986, s. 26

⁹⁷ Kauppalain 23 §

Kaupan purku

Ostaja saa kauppalain 25 §:n 1 momentin mukaan purkaa kaupan myyjän viivästyksen vuoksi, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää⁹⁸. Kaupan purkaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että myyjän velvollisuus luovuttaa tavaran hallinta sekä ostajan velvollisuus maksaa kauppahinta ja myötävaikuttaa kauppaan lakkaavat⁹⁹. Kaupan purkaminen on varsin pitkälle menevä seuraamus, jonka vuoksi se edellyttää olennaista sopimusrikkomusta. Rikkomuksen olennaisuutta ei voida ratkaista kaavamaisin yleisin perustein, vaan arviointi tehdään tapauksen olosuhteet huomioiden. Koska olennaisuustunnusmerkistö edellyttää, että myyjä käsitti tai hänen olisi pitänyt käsittää viivästyksen olennaisuus ostajan kannalta, ostajan tulisi kiinnittää myyjän huomiota siihen, että tavaran luovutus oikea-aikaisesti on hänelle erityisen tärkeää, erityisesti niissä tilanteissa, joissa tavaran tarve kohdistuu tiettyyn ajankohtaan.¹⁰⁰

Olennaisuusvaatimuksen yleisluontoisuuden vuoksi kauppalain 25 §:n 1 momenttia on täydennetty säännöksellä lisäaikamenettelystä, jonka mukaan ostaja voi asettaa myyjälle lisäajan tavaran luovutusta varten. Jos tämä lisäaika ei ole kohtuuttoman lyhyt, ostaja saa purkaa kaupan, mikäli tavaraa ei luovuteta lisäajan kuluessa.¹⁰¹ Kun ostaja on asettanut lisäajan, hän on myös itse sidottu siihen. Tämä tarkoittaa sitä, että ostajalla ei ole oikeutta purkaa kauppa vetoamalla siihen, että tavaran luovutuksen viivästys on käynyt olennaiseksi. Jos myyjä kuitenkin ilmoittaa, ettei hän kykene täyttämään sopimusta asetetun lisäajan kuluessa, ostajan ei tarvitse odottaa lisäajan umpeutumista, vaan hän voi purkaa sopimuksen heti kaupan ennakoitua sopimusrikkomusta koskevien periaatteiden nojalla.¹⁰²

---

⁹⁸ Kauppalain 25 §

⁹⁹ Kauppalain 64 §

¹⁰⁰ Koskelo P. ja muut 2006, s. 69-70

¹⁰¹ HE 93/1986, s. 27

¹⁰² Kauppalain 25 §; Koskelo P. ja muut 2006, s. 71

Vahingonkorvaus

Kauppalain 27 ja 28 §:ssä säädetään ostajan oikeudesta vahingonkorvaukseen, jonka lisäksi lain 13 luku sisältää säännökset vahingonkorvauksen määrästä. Kauppalain mukaan ostajalla on oikeus korvaukseen vahingosta, joka syntyy myyjän viivästyksen vuoksi, jollei myyjä osoita viivästyksen johtuneen hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta esteestä, jota hänen ei kohtuudella voida edellyttää ottaneen huomioon kaupantekohetkellä ja jonka seurauksia hän ei myöskään kohtuudella olisi voinut välttää eikä voittaa¹⁰³. Myyjällä on niin sanottu kontrollivastuu, joten hän voi välttyä vahingonkorvausvelvollisuudesta vain, mikäli viivästys johtuu hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta suoritusesteestä. Arvioi siitä, että mitkä seikat kuuluvat myyjän kontrollipiiriin, tulee arvioida objektiivisin perustein. Vahingonkorvausvelvollisuudesta voidaan lisäksi erottaa myyjän tuottamusperusteinen vastuu, jonka mukaisesti myyjä jou-tuu suorittamaan vahingonkorvausta välillistä vahingoista vain, mikäli viivästys tai vahinko johtuu hänen huolimattomuudestaan.¹⁰⁴

Pidättäytyminen kauppahinnan maksamisesta

Kauppalain 42 §:ssä säädetään ostajan oikeudesta pidättäytyä kauppahinnan maksamisesta tilanteessa, jossa ostajalla on myyjän viivästyksen perustuva vaatimus. Säädöksen mukaan kauppahinnan maksamisen pidätys voidaan tehdä vain vaatimusta vastaavalta osalta. Siten sellainen ostaja, jolla on esimerkiksi tavaran viivästyksen perustuva vahingonkorvausvaatimus, voi tehdä sitä vastaavan vähennyksen, kun hän tavaran luovutuksen yhteydessä tai sen jälkeen maksaa kauppahinnasta. Tavaran myyjällä ei ole lähtökoh-taisesti oikeutta kohdistaa ostajaan maksuviivästyksen liittyviä seuraamuksia, jos ostaja käyttää hänelle kuuluvaa oikeutta pidättäytyä kauppahinnan maksamisesta. Kuitenkin jos ostajan arvioi viivästyksestä osoittautuu jälkikäteen virheelliseksi, myyjä voi turvautua sopimusrikkomuksen seuraamuksiin, kuten esimerkiksi vaatia viivästyskorkoa.¹⁰⁵

---

¹⁰³ Kauppalain 27 §

¹⁰⁴ Koskelo P. ja muut 2006, s. 78-81

¹⁰⁵ Koskelo P. ja muut 2006, s. 96-97

4.2.2 Tavarán virheen seuraamukset

Jotta ostaja voi vedota tavarán virheeseen, hänen tulee kauppalaín 32 §:n mukaan kohtuullisessa ajassa ilmoittaa myyjälle virheestä eli reklamoida. Ostajan ei tarvitse reklamaation yhteydessä täsmentää virheeseen perustuvia vaatimuksia, vaan riittää, että ostaja ilmoittaa myyjälle tavarassa olevasta virheestä. Kohtuullinen aika lasketaan siitä, kun ostaja on havainnut virheen tai hänen olisi pitänyt havaita se. Jälkimmäisenä mainittu viittaa kauppalaín 31 §:n, jossa säädetään ostajan velvollisuudesta tarkastaa tavara luovutuksen jälkeen. Mikäli ostaja laiminlyö tarkastusvelvollisuutensa, niin hän ei välttämättä havaitse sellaista tavarassa olevaa virhettä, jonka hänen olisi pitänyt normaalin tarkastuksen yhteydessä huomata, ja tämän vuoksi reklamaatio saattaa jäädä tekemättä ajoissa.¹⁰⁶

Kauppalaín 6 luku sisältää säännökset tavarán virheen seuraamuksista. Seuraamukset koskevat oikeudellisia virheitä yhtä lailla kuin faktisiakin virheitä. Lain mukaisia virheen seuraamuksia ovat

- 1) virheen korjaaminen eli oikaisu
- 2) uuden tavarán toimitus
- 3) hinnanalennus
- 4) kaupan purku
- 5) vahingonkorvaus
- 6) maksusta pidättäytyminen.

Toisilleen vaihtoehtoiset virheen oikaisu ja uuden tavarán toimitus ovat ensisijaisia keinoja virheen korjaamiseen suhteessa hinnanalennukseen ja kaupan purkuun. Hinnanalennus ja kaupan purku tulevat ajankohtaisiksi kauppalaín mukaan vain, jos virheen korjaaminen ei tule kysymykseen tai jos sitä ei suoriteta kohtuullisessa ajassa. Kauppalaín 8

---

¹⁰⁶ Koskelo P. ja muut 2006, s. 118-119

luvun 42 §:ssä säädetty maksusta pidättäytyminen ei ole virheen yhteydessä varsinainen seuraamus, vaan se on pikemminkin keino, jolla ostaja voi turvata asemansa ja kenties painostaa myyjää oikaisemaan tavarassa olevan virheen.¹⁰⁷ Yksityishenkilöiden välinen kaupankäynti alustoilla perustuu usein käytetyn tavaran myyntiin ja ostoon, jonka vuoksi uuden tavaran toimitus ei ole käytännössä tällaisessa tilanteessa mahdollinen virheellisen tavaran seuraamus.

Käytettyjen tavaroiden kaupassa käytetään usein ”sellaisena kuin se on” –ehtoa. Näissä tapauksissa tavarassa olevia piileviä vikoja ei välttämättä voida pitää virheenä, ellei jokin kauppalaain 19 §:n kohdista täyty. Jos myyjälle kuitenkin syntyy virhevastuu tavarasta tilanteessa, jossa ehtoa on käytetty, hänen tulee osoittaa vahingonkorvausvelvollisuuden välttämiseksi, että virhe ei ole peräisin hänen kontrollipiiristään. Tilanteissa, joissa virhe perustuu myyjän antamiin virheellisiin tietoihin tavarasta, myyjälle syntyy aina korvausvelvollisuus aiheutuneesta välittömästä vahingosta. Vanhingonkorvausvastuu syntyy siten sellaisissakin tilanteissa, joissa virheellinen tieto merkitsisi sitä, ettei virheetöntä tavaraa ole lainkaan olemassa ja kysymyksessä on sen vuoksi este virheettömän tavaran luovuttamiselle.¹⁰⁸

Virheen korjaaminen

Kauppalaissa on erilliset säännökset tilanteista, milloin myyjä on velvollinen korjaamaan virheen ja toisaalta, milloin hänellä on oikeus korjata virhe¹⁰⁹. Kauppalaain 34 §:n mukaan ostajalla on oikeus vaatia, että myyjä korjaa virheen ilman, että ostajalle aiheutuu siitä kustannuksia. Sääntö ei ole kuitenkaan poikkeukseton, sillä myyjän korjausvelvollisuuden edellytyksenä on, että virhe voidaan korjata ilman myyjälle tästä syntyviä kohtuuttomia kustannuksia tai kohtuutonta haittaa.¹¹⁰ Kauppalaain 36 §:n 1 momentti taas koskee tilannetta, jossa myyjällä on oikeus korjata tavarassa oleva virhe edellyttäen, että

---

¹⁰⁷ Koskelo P. ja muut 2006, s. 117

¹⁰⁸ Koskelo P. ja muut 2006, s. 138

¹⁰⁹ HE 93/1986, s. 31

¹¹⁰ Kaisto J. & Lohi T. 2013, s. 281

virheen korjaaminen voi tapahtua aiheuttamatta ostajalle olennaista haittaa ja ilman vaaraa siitä, ettei ostaja saa myyjältä korvausta hänelle aiheutuvista kuluista¹¹¹.

Hinnanalennus

Jos tavarassa olevaa virhettä ei voida oikaista tai sitä ei suoriteta kohtuullisessa ajassa reklamaatiosta, voidaan harkita muiden seuraamusten oikeutusta. Järjestelmän kannalta oikaisun jälkeen seuraavalle sijalle voidaan asettaa hinnanalennus, jossa ostajalle kompensoidaan virheen vuoksi aiheutuva menetys vähentämällä hänen suoritettavakseen tulevaa vastiketta.¹¹² Kauppalaain 38 §:n mukaisesti hinnanalennus lasketaan siten, että alennetun ja sopimuksen mukaisen hinnan välinen suhde vastaa virheellinen ja sopimuksen mukaisen tavaran arvon välistä suhdetta luovutusajankohtana¹¹³. Jotta ostaja voi saada myyjältä hinnanalennusta virheellisestä tavarasta, tulee hänen esittää sitä koskeva vaatimus¹¹⁴.

Kaupan purku

Jos virheen aiheuttamalla sopimusrikkomuksella on ostajalle olennainen merkitys ja myyjä käsitti tämän tai hänen olisi pitänyt se käsittää, ostaja saa purkaa kaupan (39 §)¹¹⁵. Kaupan purku on kuitenkin toissijainen keino ja sen edellytyksenä on, että virheen korjaaminen tai uuden tavaran toimitus ei tule kysymykseen, tai että oikaisua ei suoriteta kohtuullisessa ajassa ostajan reklamaatiosta¹¹⁶. Kaupan purun edellytykset täyttyvät esimerkiksi tilanteessa, jossa tavaraa ei voida käyttää lainkaan siihen tarkoitukseen, jota varten se on myyty¹¹⁷. Jos ostaja haluaa käyttää purkuoikeutta, hänen tulee ilmoittaa siitä myyjälle kohtuullisessa ajassa siitä, kun hän on havainnut virheen tai hänen olisi

---

¹¹¹ Kauppalaain 36 §

¹¹² Kaisto J. & Lohi T. 2013, s. 282

¹¹³ Kauppalaain 38 §

¹¹⁴ Kaisto J. & Lohi T. 2013, s. 282

¹¹⁵ Kauppalaain 39 §

¹¹⁶ Koskelo P. ja muut 2006, s. 132

¹¹⁷ Kaisto J. & Lohi T. 2013, s. 283

pitänyt se havaita, taikka sen ajan päättymisestä, joka myyjällä saattaa kauppalain mukaan olla käytettävissä virheen korjaamiseen tai uuden toimittamista varten. Mikäli ostaja ei käytä purkuoikeutta laissa säädettyssä ajassa, hän menettää sen. Tästä poikkeuksena ovat kuitenkin tapaukset, joissa myyjä on menetellyt törkeän huolimattomasti tai kunnianttomasti ja arvottomasti, kuten myynyt tietoisesti epäkunnossa olevan auton toimintakelpoisena.¹¹⁸

Kaupan purun vaikutuksena on, että myyjän tulee palauttaa kauppahinta, jos sellainen on maksettu sekä maksaa sille korkolain mukaisesti korkoa siitä päivästä lukien, jona hän vastaanotti maksun. Vastaavasti ostajan tulee luovuttaa takaisin myyjälle virheellinen tavara, mikäli myyjä sitä vaatii. Kun ostaja purkaa kaupan tavaran virheen perusteella, hän on velvollinen ryhtymään myyjän lukuun kohtuullisiin toimenpiteisiin huolehtiakseen tavarasta. Jos ostaja laiminlyö tämän huolenpitovelvollisuutensa, seurauksena saattaa olla, että ostaja voi purkaa kaupan vain sillä edellytyksellä, että hän korvaa myyjälle laiminlyönnistä aiheutuneen tavaran arvon alennuksen.¹¹⁹

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvauksen syntyedellytykset määräytyvät samojen peruseriaatteiden mukaan kuin viivästystilanteissakin. Ostajalla on oikeus korvaukseen sellaisista välittömistä vahingoista, joista hän kärsii tavaran virheen vuoksi, jollei myyjä osoita, että virheettömän tavaran luovuttamiselle on ollut kauppalain 27 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu este. Myyjällä on siten virhetilanteissa vastaava kontrollivastuu kuin viivästystilanteissakin. Välillisistä vahingoista ostaja on kauppalain 40 §:n mukaan oikeutettu saamaan korvausta kahdessa eri tilanteessa: oikeus korvaukseen syntyy ensinnäkin silloin, kun virhe tai vahinko johtuu myyjän huolimattomuudesta, sekä silloin, kun tavara poikkeaa kaupantekohetkellä siitä, mihin myyjä oli erityisesti sitoutunut.¹²⁰

---

¹¹⁸ Koskelo P. ja muut 2006, s. 133

¹¹⁹ Kauppalain 65 §; Koskelo P. ja muut 2006, s. 134-136

¹²⁰ Kaisto J. & Lohi T. 2013, s. 283

Maksusta pidättäytyminen

Oikeus maksusta pidättymiseen virhetilanteessa on vastaava kuin viivästystilanteissa. Ostajalla on kauppalain 42 §:n mukaan oikeus pidättäytyä kauppahinnan maksamisesta vaatimuksiaan vastaavalta osalta, jos ostajalla on tavaran virheeseen perustuvia vaatimuksia ja kauppahinta tai osa siitä on vielä maksamatta. Maksusta pidättäytyminen voi olla siten esimerkiksi keino turvata hinnanalennusta tai vahingonkorvausta koskevia vaatimuksia. Ostaja voi kuitenkin käyttää tätä oikeuttaan myös tilanteessa, jossa hänen vaatimuksensa ei suoranaisesti koske rahasuoritusta: ostaja voi pidättäytyä maksun suorittamisesta odottaessaan myyjän tekemää virheen oikaisua. Summa, jonka ostaja on oikeutettu pidättämään, on arvioitava tällaisessa tilanteessa niiden seuraamusten perusteella, jotka tulisivat kysymykseen, mikäli oikaisua ei suoritettaisi.¹²¹

4.3 Ostajan sopimusrikkomukset

Suurin osa kauppalain säännöksistä koskee myyjän velvollisuuksia ja niihin liittyviä sopimusrikkomusten seuraamuksia. Kauppalakiin on tarvittu vähemmän säännöksiä ostajan velvollisuuksien ja sopimusrikkomusten sääntelyyn, ja ostajan maksuvelvollisuuteen voidaan monelta osin soveltaa yleisiä rahavelan maksamista koskevia periaatteita. Kauppalain mukaan ostajan velvollisuuksia ovat velvollisuus maksaa kauppahinta, velvollisuus myötävaikuttaa kauppaan sekä velvollisuus noutaa tai vastaanottaa tavara. Ostajan velvollisuuksien luettelo ei ole tyhjentävä, vaan ostajalle on saatettu sopimuksessa asettaa myös muita velvollisuuksia.¹²² Mikäli ostaja laiminlyö jotakin velvollisuuttaan eikä tämä johdu myyjästä tai hänen puoleltaan olevasta seikasta, myyjä saa vaatia maksua tai sopimuksen täyttämistä taikka purkaa kaupan sekä lisäksi vaatia vahingonkorvausta. Myyjällä saattaa myös olla oikeus pidättää tavara itsellään sekä vaatia korkoa saatavalleen.¹²³

---

¹²¹ Koskelo P. ja muut 2006, s. 144-145

¹²² Koskelo P. ja muut 2006, s. 147-148

¹²³ Hoppu E. & Hoppu K. 2011, s. 97

4.3.1 Maksuviivästys

Kauppahinnan maksaminen on ostajan tärkein velvollisuus. Tämän mukaisesti ostajan sopimusrikkomus tulee kyseeseen, kun ostaja viivästyy kauppahinnan maksamisessa.¹²⁴ Kauppalain 51 §:n mukaisesti maksu katsotaan viivästyneen, jos ostaja ei maksa kauppahintaa oikeaan aikaan eikä tämä johdu myyjästä tai hänen puolellaan olevasta seikasta¹²⁵. Ostajan viivästyksestä (mora solvendi) on kyse sekä silloin, kun ostaja suorittaa maksun, mutta liian myöhään, että silloin, kun hän ei ole lainkaan suorittanut maksua tai edes aikonut suorittaa sitä. Ostajan maksuviivästystä koskevat säännökset tulevat sovellettavaksi myös tilanteissa, jossa ostaja suorittaa maksun oikea-aikaisesti, mutta maksettu summa on liian pieni.¹²⁶

Hallituksen esityksen (HE 93/1986) mukaan kauppahinnan maksamisen oikea-aikaisuutta on arvioitava lähtien siitä, että kauppahinta tulee maksaa myyjän luona. Tämä tarkoittaa sitä, että maksun katsotaan tapahtuneen vasta kun suoritus on saapunut myyjälle tai sille, jonka on määrä vastaanottaa maksu myyjän lukuun, kuten esimerkiksi myyjän pankkiin.¹²⁷ Kauppahinta katsotaan siten maksetuksi vasta silloin kun myyjä on saanut maksun esimerkiksi joko fyysisenä rahana tai tilisiirtona ostajalta. Kauppahinnan viivästyskäsite on objektiivinen, joka tarkoittaa sitä, että kysymyksessä on viivästys, jos suoritus ei tapahdu sopimuksen tai lain edellyttämänä ajankohtana, riippumatta viivästyksen syystä. Maksuviivästystä koskevat säännökset tulevat täten sovellettavaksi myös tilanteissa, joissa suorituksen viivästyminen johtuu sellaisista syistä, joita ostaja ei voinut välttää tai voittaa. Tällaiset seikat voivat kuitenkin rajoittaa myyjän oikeutta vedota tiettyihin viivästyksen seuraamuksiin.¹²⁸

---

¹²⁴ HE 93/1986, s. 35-36

¹²⁵ Kauppalain 51 §

¹²⁶ Koskelo P. ja muut 2006, s. 159-160

¹²⁷ HE 93/1986, s. 36

¹²⁸ Kauppalain 51 §

¹²⁸ Koskelo P. ja muut 2006, s. 161

4.3.2 Ostajan myötävaikutusvelvollisuus kauppaan

Sopimuksen täyttäminen vaatii usein myyjän ja ostajan välistä yhteistyötä ja myötävaikutusta, ja harvoin sopimusta saadaan täytettyä, jos ostajan rooli on täysin passiivinen. Kauppalain 50 §:n 1 kohdassa säädetään ostajan myötävaikutusvelvollisuudesta irtaimen kaupassa. Lain mukaan ostajan tulee myötävaikuttaa kauppaan sillä tavoin kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, jotta myyjä voi täyttää sopimuksen¹²⁹. Velvollisuus kohdistuu tavaran luovutusta edeltävään aikaan, eivätkä ne kata rajoitetussa merkityksessä ostajan velvollisuutta noutaa tai vastaanottaa tavaraa. Erityisesti valmistuskaupassa sopimuksen tarkoituksen toteuttaminen saattaa edellyttää myyjän ja ostajan välistä aktiivista vuorovaikutusta. Ostajan velvollisuudet voivat olla sisällöltään vaihtelevanlaisia, kuten esimerkiksi velvollisuus hankkia kaupan toteutumisen kannalta tarvittavia lupia tai lisenssejä. Myötävaikutusvelvollisuus ei kuitenkaan kata kaikkia mahdollisia sivuvelvoitteita, vaan se koskee ainoastaan sellaisia ostajan velvollisuuksia, joiden täyttäminen on edellytyksenä sille, että myyjä voi omalta osaltaan täyttää sopimuksen.¹³⁰

4.3.3 Ostajan velvollisuus noutaa tai vastaanottaa tavara

Kauppalain 50 §:n 2 kohdan mukaan ostajan tulee noutaa tai vastaanottaa tavara¹³¹. Hallituksen esityksessä (HE 93/1986) todetaan, että myyjällä ei ole käytettävissään varsinaisia sopimusrikkomuksen seuraamuksia, jos ostaja ei nouda tai vastaanota tavaraa, kun se pidetään sopimuksen mukaisesti hänen saatavillaan. Vastaavasti ostaja ei voi tällaisessa tilanteessa esittää vaatimuksia myyjää kohtaan.¹³² Kyseessä ei ole siis ”varsinainen” ostajan velvollisuus, eikä myyjällä ole esimerkiksi oikeutta vaatia tavaran vastaanotto- tai noutovelvollisuuden täyttämistä in natura, eli hän ei voi saada tuomioistuimelta sellaista päätöstä, jossa ostaja velvoitettaisiin noutamaan tai vastaanottamaan tavara. Myyjällä ei ole pääsääntöisesti myöskään oikeutta purkaa kauppaa tai vaatia vahingonkorvausta

---

¹²⁹ Kauppalain 50 §

¹³⁰ HE 93/1986, s. 37-38; Koskelo P. ja muut 2006, s. 173

¹³¹ Kauppalain 50 §:n 2 kohta

¹³² HE 93/1986, s. 39

pelkästään sillä perusteella, että ostaja on viivästynyt tavarán noutamisessa tai vastaanottamisessa.¹³³

4.4 Ostajan sopimusrikkomusten seuraamukset

4.4.1 Maksuviivästyksen seuraamukset

Jos ostaja viivästyy maksusuorituksessaan, myyjällä on yleensä käytettävissään kaksi toisilleen vaihtoehtoista seuraamusten yhdistelmää, joiden edellytykset poikkeavat toisistaan:

- 1) myyjä voi pysyä kaupassa ja vaatia maksua sekä viivästyskorkoa kauppahinnalle tai
- 2) myyjä voi tietyin edellytyksin purkaa kaupan ja vaatia vahingonkorvausta.¹³⁴

Myyjällä on halutessaan oikeus pysyä kaupassa sekä vaatia maksua, jos ostaja viivästyy kauppahinnan maksamisessa. Seuraamusnäkökulmasta tämä merkitsee sitä, että myyjä voi ryhtyä oikeudellisiin perimistoimenpiteisiin hankkimalla täytäntöönpanokelpoisen tuomion. Tästä ei aseteta kauppalaisissa erityisiä edellytyksiä, vaan myyjä voi ryhtyä maksun vaatimiseen ja perimistoimenpiteisiin heti, kun ostaja on viivästynyt suorituksessaan. Myyjä voi vaatia maksua sekä silloin, kun ostaja on jo saanut tavarán hallintaansa ennen kauppahinnan erääntymistä, että silloin, kun tavaraa ei ole vielä luovutettu, mutta esimerkiksi kauppahinta on sopimuksen mukaan maksettava etukäteen tai suoritukset on määrä vaihtaa samanaikaisesti. Myyjällä voi olla lisäksi tietyin korkolain mukaisin edellytyksin oikeus viivästyskorkoon. Viivästyskorkoa tulee lain mukaan maksaa esimerkiksi tilanteessa, jossa kauppahinnan eräpäivä on määritelty etukäteen ostajaa sitovasti.¹³⁵

---

¹³³ Koskelo P. ja muut 2006, s. 176

¹³⁴ Koskelo P. ja muut 2006, s. 161-162

¹³⁵ Koskelo P. ja muut 2006, s. 162-164

Jos viivästys merkitsee olennaista sopimusrikkomusta, myyjällä on kauppalain 54 §:n mukaan oikeus purkaa kauppa ostajan maksuviivästyksen vuoksi¹³⁶. Hallituksen esityksessä (HE 93/1986) todetaan, että viivästyksen olennaisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon sekä viivästyksen kesto että myöhästyneen rahamäärän suuruus. Myös osapuolten asemalla on merkitystä olennaisuusarvioinnissa. Viivästyksen syyllä ei sen sijaan ole tässä yhteydessä merkitystä.¹³⁷ Pykälän 2 ja 3 momenteissa säädetään lisäksi myyjän purkuoikeudesta tilanteessa, jossa myyjä on asettanut kauppahinnan maksamiselle määrätyn lisääajan. Myyjä voi käyttää tätä lisäaikamenettelyä viivästyksen olennaisuuteen vetoamisen sijasta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jos ostaja on joutunut viivästyksen, myyjä voi asettaa hänelle määrätyn lisääajan maksun suorittamista varten. Jos ostaja ei suorita maksua, myyjällä on lisääajan umpeuduttua oikeus purkaa kauppa, mikäli lisääika ei ole ollut kohtuuttoman lyhyt. Tässä tilanteessa ei tarvitse erikseen arvioida, onko sopimusrikkomus ollut olennainen vai ei.¹³⁸

4.4.2 Myötävaikutusvelvollisuuden rikkomisen seuraamukset

Jos ostaja ei täytä myötävaikutusvelvollisuuttaan kauppalain 50 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla eikä tämä johdu myyjästä tai myyjän puolella olevasta seikasta, kysymyksessä on sopimusrikkomus. Tällaisessa tilanteessa myyjä voi kauppalain 10 luvun säännösten mukaisesti joko vaatia myötävaikutusvelvollisuuden täyttämistä (kauppalain 53 §) tai purkaa kaupan (kauppalain 55 ja 59 §:n). Lisäksi myyjällä saattaa olla oikeus vahingonkorvaukseen hänelle aiheutuneesta vahingosta. Säännökset ostajan puutteellisesta myötävaikutuksesta kauppaan ennen tavarantoimitusta on laadittu ensisijaisesti sellaisia tilanteita silmällä pitäen, joissa ostaja viivästyy myötävaikutusvelvollisuutensa täyttämässä, eli joko jättää velvollisuutensa kokonaan täyttämättä tai täyttää sen liian myöhään.¹³⁹

---

¹³⁶ Kauppalain 54 §

¹³⁷ HE 93/1986, s. 36

¹³⁸ Koskelo P. ja muut 2006, s. 166-167

¹³⁹ HE 93/1986, s. 105

Mikäli ostaja rikkoo myötävaikutusvelvollisuutensa, myyjällä on maksuviivästystilannetta vastaavalla tavalla kauppalain 53 §:n mukainen oikeus pysyä sopimuksessa ja vaatia, että ostaja täyttää tämän myötävaikutusvelvollisuutensa. Myyjällä on siten mahdollisuus saada tuomioistuimelta päätös, jossa ostaja velvoitetaan täyttämään tämä velvollisuus. Ostajan pakottaminen suoritukseen oikeudellisin toimenpitein ei ole kuitenkaan usein myyjän kannalta kovinkaan mielekäs vaihtoehto. Tämän vuoksi kauppalain 53 §:n säännöksellä onkin lähinnä periaatteellinen merkitys. Kuitenkin tilanteessa, jossa ostajan suoritukselle on olemassa voittamaton este tai jos velvollisuuden täyttäminen edellyttäisi häneltä kohtuuttomia uhrauksia, ostaja ei ole velvollinen suoritukseen. Myös myyjän passiivisuus vaatimuksen esittämisen suhteen saattaa aiheuttaa sen, että hän menettää oikeutensa vaatia ostajalta myötävaikutusvelvollisuuden täyttämistä.¹⁴⁰

Kauppalain 55 §:n mukaan myyjällä on oikeus purkaa kauppa ostajan myötävaikutusvelvollisuuden rikkomisen vuoksi, jos sopimusrikkomuksella on hänelle olennainen merkitys ja ostaja käsitti tämän tai hänen olisi se pitänyt käsittää¹⁴¹. Koska ostajan myötävaikutusvelvollisuuden rikkominen tarkoittaa sivuvelvollisuuden sopimusrikkomusta, vaatimukset sopimusrikkomuksen olennaisuuden suhteen ovat ankarampia kuin arvioitaessa ostajan oikeutta purkaa kauppa myyjän viivästyttä tavarantoimituksessa. Sopimuksen purkamisen ostajan myötävaikutusvelvollisuuden rikkomisen vuoksi voi tulla kyseeseen muun muassa, jos myyjälle aiheutuu merkittävää haittaa tai vahinkoa, koska ostaja ei ole ajoissa täyttänyt myötävaikutusvelvollisuuttaan.¹⁴²

Myyjä voi ostajan maksuviivästystilanteita vastaavalla tavalla välttää olennaisuusarviointiin liittyvät haasteet asettamalla ostajalle määrätyn lisäajan myötävaikutusvelvollisuuden täyttämistä varten. Myyjällä on tällaisessa tilanteessa oikeus purkaa kauppa, jos ostaja ei täytä velvollisuuttaan lisäajan kuluessa eikä asetettu lisäaika ole kohtuuttoman

---

¹⁴⁰ Koskelo P. ja muut 2006, s. 173-174

¹⁴¹ Kauppalain 55 §

¹⁴² HE 93/1986, s. 109

lyhyt.¹⁴³ Lisääajan pituutta arvioitaessa on otettava huomioon, minkälaisesta ostajan velvollisuudesta on kysymys. Myyjällä ei ole kuitenkaan velvollisuutta lisääikää asettaessaan ottaa huomioon ostajan yksilöllisiä tarpeita ja olosuhteita.¹⁴⁴

4.5 Petos

Petosrikoksessa on kysymys toisen erehdyttämisestä tai erehdyksen hyväksikäyttämisestä siten, että rikoksen uhrille syntyy taloudellista vahinkoa¹⁴⁵. Petoksesta säädetään rikoslain 36 luvussa, jonka lisäksi rikoslain 37 luvun 8-11 pykälät sisältävät säännökset maksuvälineiden käyttöön liittyvistä petoksista¹⁴⁶. Rikoslain 36 luvun 1 § mukaan, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, erehdyttämällä tai erehdytystä hyväksi käyttämällä saa toisen tekemään tai jättää tekemättä jotakin ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä, on tuomittava petoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Myös yritys on rangaistava.¹⁴⁷ Petoksen tunnusmerkkejä ovat täten erehdyttäminen tai erehdyksen hyväksi käyttäminen, erehdyksen vallassa tehty määräämistoimi ja siitä koituva taloudellinen vahinko. Lisäksi edellytetään oikeudettoman taloudellisen hyötymisen tai vahingoittamisen tarkoitusta.¹⁴⁸

Petossäännösten piiriin kuuluu ilmenemismuodoltaan ja taloudelliselta merkitykseltään hyvin erilaisia tapauksia¹⁴⁹. Luvun 2 §:ssä säädetään törkeästä petoksesta ja 3 §:ssä lievästä petoksesta. Lievä petos täyttyy, jos petos on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, kun taas törkeän petoksen edellytykset ovat tiukemmat. Törkeä petos täyttyy esimerkiksi tilanteessa, jossa petoksessa tavoitellaan huomattavaa hyötyä, ja petos on myös koko-

---

¹⁴³ Koskelo P. ja muut 2006, s. 174

¹⁴⁴ HE 93/1986, s. 110

¹⁴⁵ Minilex n.d.

¹⁴⁶ Oikeusministeriö 2017, s. 12

¹⁴⁷ Rikoslain 36 luvun 1 §

¹⁴⁸ Koskinen P. 2001, s. 165

¹⁴⁹ Koskinen P. 2001, s. 166

naisuutena arvostellen törkeä. Se kuinka vakava petos on, määrittelee myös siitä tuomitavan seuraamuksen: lievän petoksen seuraamuksena on sakkorangaistus, sitä vastoin, törkeän petoksen seuraamuksena on vankeusrangaistus vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.¹⁵⁰

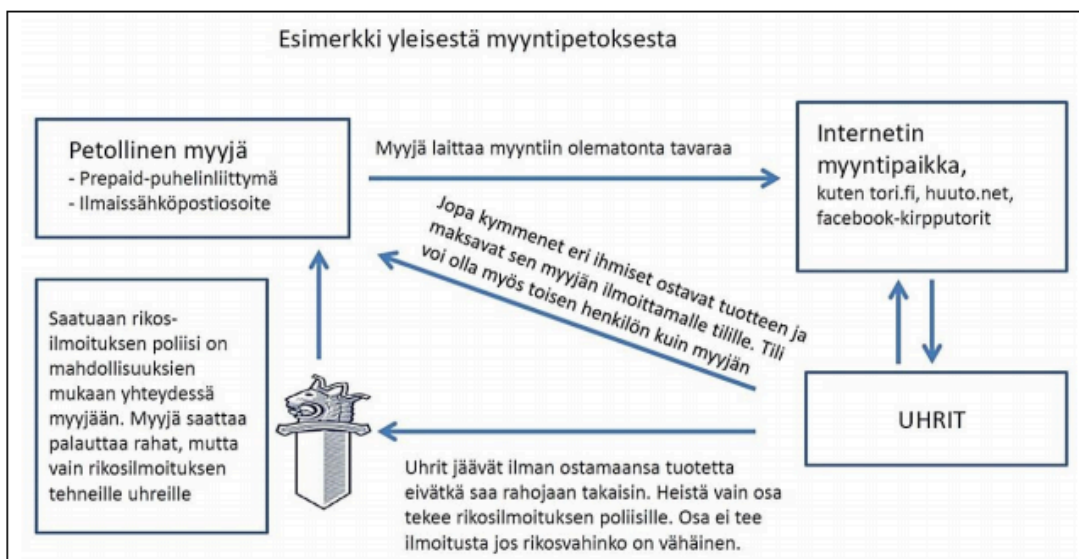
Petosrikosten määrä on kasvanut selvästi 2010-luvulla. Keskeisinä tekijöinä petosrikollisuuden voimakkaalle kasvulle ovat verkkoasioinnin lisääntyminen tuotteiden ostamisessa ja pankkipalveluissa, yleinen tietotekniikan kehitys sekä rikoksen uhrien ilmoitusaktiivisuus. Vuonna 2017 tehdyn poliisihallituksen selvityksen mukaan petoksia tehdään paljon netissä, sillä netti on otollinen ympäristö kohdistaa rikos ympäri maata asuviin potentiaalisiin uhreihin. Selvityksen perusteella petosten tekijät harjoittavat monesti useiden petosten sarjoja, ja rikosten uhrit jakautuvat melko tasaisesti eri-ikäisiin miehiin ja naisiin.¹⁵¹

Petosrikos voi täytyä useammalla eri tavalla, kuten erehdyttämispetoksena tai tilauspetoksena. Digitaalisilla alustoilla tapahtuvat petokset liittyvät usein esimerkiksi sellaisiin tilanteisiin, joissa myyjä kauppaan sellaista tavaraa, jota hänellä ei ole aikomustakaan toimittaa ostajalle. Tämän kaltainen poliisihallituksen selvityksessä esille nostettu yleisimmin tapahtuva myyntipetos voidaan kuvata alla olevan kuvion mukaisesti:

---

¹⁵⁰ Rikoslain 36 luvun 2 ja 3 §

¹⁵¹ Oikeusministeriö 2017, s. 12, 16

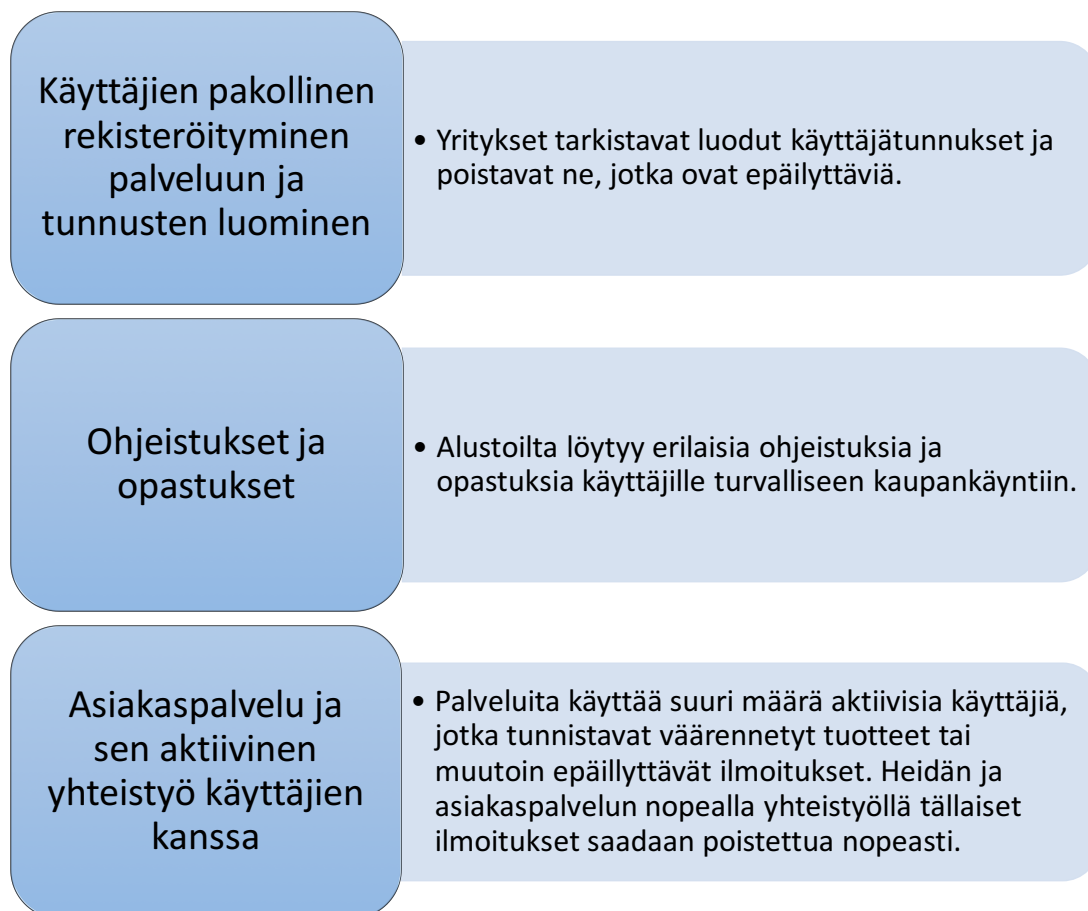
Kuvio 5. Esimerkki yleisestä internetin myyntipetoksesta (Oikeusministeriö 2017, s. 22).

Kuvion mukaisesta tapauksesta on kyse Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden 12.4.2018 antamassa tuomiossa nro 115936, jossa vastaaja tuomittiin 6 kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen yhteensä 17 nettipetoksen tehtailusta 4 kuukauden aikana. Vastajan syyksi luetuissa teoissa oli kysymys menettelystä, jossa hän oli tehnyt kauppvoja Tori.fi –sivuston kautta siten, että hänellä ei ollut aikomustakaan toimittaa kaupan kohteena olleita tavaroita niiden ostajille saatuaan niistä sovitun kauppahinnan. Teosta aiheutuneet vahingot olivat tekoa kohden 130,63 -999 euroa, ja asianomistajina toimivat yksityishenkilöt. Vastaaja haki hovioikeudelta muutosta tuomioon, mutta hovioikeus ei alen-
tanut vankeusrangaistusta ottaen huomioon muun muassa rangaistuksen mittaamisen lähtökohdat, rikosten lukumäärä, rikoksilla aiheutettujen vahinkojen määrä sekä koven-
tamisperusteen soveltaminen.¹⁵²

¹⁵² Edilex 29.5.2019

5 Alustatalouden yritysten keinot irtaimen omaisuuden kaupan turvaamiseksi

Tässä luvussa analysoidaan haastatteluiden tuloksia. Haastateltavina yrityksinä toimivat vertaiskauppapaikka Huuto.net, jonka omistaja on ePrice Oy sekä Alma Media Oy:n omistuksessa oleva, useita kaupankäyntiin tarkoitettuja verkkosivuja ylläpitävä, Nettix Oy. Haastattelujen kysymykset ovat liitteenä 1. Haastatteluiden avulla pyrittiin selvittämään erilaisia alustatalouden yritysten keinoja alustalla tapahtuvien sopimusrikkomus- ja petostilanteiden syntymisen estämiseksi ja vähentämiseksi. Haastateltavien yritysten vatsauksista nousi esiin samankaltaisia keinoja, mutta myös toisista poikkeavia innovatiivisia tapoja. Alla olevassa kuviossa on esitetty haastatteluissa esiin nousseet yritysten samankaltaiset keinot estää sopimusrikkomus- ja petostilanteiden syntyminen ja vähentäminen.

Kuvio 6. Yritysten samankaltaiset keinot estää sopimusrikkomus- tai petostilanteiden syntymisen.

Haastateltavilta kysyttiin lisäksi, ovatko toimet olleet tehokkaita ja miten yritykset kehittävät jatkossa alustan turvallisuutta. Molemmissa haastatteluissa tuli ilmi, että toimet ovat olleet kokonaisuudessaan tehokkaita ja että sopimusrikkomus- ja petostilanteet ovat vähentyneet jatkuvasti. Toiminnan jatkuva kehittäminen ja uusien palveluiden markkinointi nousivat suurimpina asioina esille alustojen turvallisuuden kehittämisen näkökulmasta tulevaisuudessa. Yritykset pyrkivät kannustamaan käyttäjiä hyödyntämään alustoilla jo olemassa olevia kaupankäyntiä turvaavia toimintoja ja palveluita.

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan tarkemmin haastatteluiden tuloksia. Saatujen tulosten perusteella vastataan tutkielman päätutkimuskysymykseen siitä, millaisia keinoja alustatalouden yrityksillä on alustan turvallisuuden edistämiseksi. Tulosten tarkastelujen myötä saadaan käytännöllinen kuva erilaisista turvaamiskeinoista, jotka kohdistuvat yksityishenkilöiden välisen irtaimen omaisuuden kauppaan digitaalisella alustalla.

5.1 Huuto.net –vertaiskauppapaikan haastattelu

Huuto.net-internetsivusto on vuonna 1999 perustettu vertaiskauppapaikka. Useamman omistajavaihdon jälkeen Sanoma Media Finland myi Huuto.netin sen nykyiselle omistajalleen ePrice Oy:lle vuoden 2019 syksyllä. EPrice Oy:n on IT-alalla toimiva helsinkiläinen yritys, joka työllistää kymmenkunta työntekijää. EPrice Oy:n omistuksessa on myös Hintaseuranta.fi –sivusto. Huuto.net-vertaiskauppapalvelussa voi myydä itselle tarpeettomia tavaroita ja vastaavasti tehdä ostoksia muilta käyttäjiltä. Huuto.netin myyjät ovat pääasiallisesti yksityishenkilöitä, mutta myös yritykset voivat tehdä myynti-ilmoituksia palveluun. Myyjät voidaan jakaa kolmeen eri kategoriaan: 1) yksityishenkilöinä toimiviin tehomyyjiin, jotka maksavat komissiota, 2) yksityishenkilöihin, jotka tekevät satunnaista kauppaa sekä 3) komissiota maksaviin yritysasiakkaisiin. Huuto.net on satunnaista kauppaa tekeville yksityishenkilöille ilmainen palvelu.

Huuto.net aloitti nettihuutokauppana, mutta palvelussa on nykyisin mahdollista julkaista myös perinteisiä kiinteän hinnan myynti-ilmoituksia. Kiinteähintaisten tavaroiden ostaminen tapahtuu ilmoituksessa olevan Osta-napin painalluksella, jolloin Huuto.net ilmoittaa kauppakumppaneille vahvistetun virallisen kauppahinnan sekä kaupan osapuolten yhteystiedot. Huutokaupalla myytävä kohde myydään sille, joka on tehnyt korkeimman huudon huutokaupan sulkeutumiseen mennessä. Korkeimman huudon tehnyt käyttäjä vahvistetaan voittajaksi, ja hänelle toimitetaan Huuto.netin toimesta myyjän yhteystiedot.¹⁵³

Huuto.net –vertaiskauppapaikan haastattelu toteutettiin 5.7.2021 puhelinhaastatteluna. Haastateltavana oli ePrice Oy:n toimitusjohtaja Jari Piiponniemi. Haastattelukysymykset toimitettiin Piiponniemelle etukäteen sähköpostitse, jotta hänellä oli mahdollisuus tutustua niihin rauhassa ennen varsinaista haastattelua. Haastattelukysymykset käytiin haastattelulomakkeen mukaisessa järjestyksessä läpi, ja Piiponniemi antoi jokaiseen kysymykseen kattavan sekä avaavan vastauksen.

Haastattelun kolme ensimmäistä kysymystä liittyivät numeraalisiin tietoihin alustan käyttäjämäärästä, alustalla tapahtuneiden kauppojen määrästä ja Huuto.netille tehtyjen sopimusrikkomus- ja petosilmoitusten määrästä. Huuto.net-vertaiskauppapalvelulla on noin miljoona rekisteröitynyttä käyttäjää, sivulatauksia 25-30 miljoonaa kuukaudessa ja sessioita noin 2,5 miljoonaa. Viimeisen vuoden aikana tapahtuneista kaupoista arviolta 0,027 prosentista tehtiin sopimusrikkomus –tai petosilmoitus asiakaspalveluun. Ilmoitusmäärien voidaan todeta olevan pieni toteutuneisiin kauppoihin nähden. Haastattelussa ilmeni lisäksi, että tehdyistä ilmoituksista kaikki eivät ole todellisia: käyttäjät saattavat ennakoida ja tehdä hyvinkin pian kauppojen tekemisen jälkeen petos- tai sopimusrikkomusilmoituksen asiakaspalveluun, vaikka varsinaista petosta tai sopimusrikkomusta ei olisi tapahtunut. Tällaisissa tilanteissa asiakas saattaa ilmoitushetkellä uskoa, että myytyä tuotetta ei esimerkiksi toimiteta hänelle laisinkaan, vaikka se toimitetaankin hänelle pian ilmoituksen teon jälkeen. Piiponniemi kertoi lisäksi, että suuri osa myytävän tavaran

---

¹⁵³ Huuto.net (n.d)

luovutuksesta ja maksusta tapahtuu edelleen kasvatusten, jolloin mahdollisten sopimusrikkomus- ja petostilanteiden syntyminen vähenee huomattavasti.

”Ostajan ja myyjän välillä vallitsee edelleen luottamuspula. Suurin osa kaupoista tapahtuu edelleen myyjän tai ostajan kodin eteisessä, ja vain noin 10 % kaupoista tapahtui viime vuonna Huutopaketin välityksellä. Tämä on myös yksi syy siihen, miksi petosilmoituksia tulee vuositasolla niin vähän.”

Mikäli käyttäjä joutuu tai epäilee joutuneensa sopimusrikkomuksen tai petoksen uhriksi, hän voi kääntyä Huuto.netin asiakaspalvelun puoleen ja tehdä ilmoituksen asiasta. Jos Huuto.net toteaa sopimusrikkomuksen tai petoksen todelliseksi, johtaa tämä rikkomuksen tai petoksen tehneen käyttäjän poistamiseen palvelusta. Tämän lisäksi Huuto.netin asiakaspalvelu kehottaa petoksen tai rikkomuksen kärsijää kääntymään asiasta poliisin puoleen. Huuto.net toimii myyjän ja ostajan välisen kaupanteon mahdollistavana alustana, eikä se ole vastuussa osapuolten välisestä sopimussuhteesta ja siihen liittyvistä ongelmatilanteista.

”Kauppa tapahtuu loppujen lopuksi myyjän ja ostajan välillä, emmekä ole ainakaan toistaiseksi siinä välimiehenä. Teemme kuitenkin aktiivisesti viranomaisten kanssa yhteistyötä ja toimitamme esimerkiksi transaktiotietoja poliisille pyynnöstä.”

Huuto.netissä tapahtuvat sopimusrikkomus- ja petostilanteet saattavat liittyä esimerkiksi väärennetyn tai varastetun tavaran myyntiin. Kuitenkin yleisin palvelussa tapahtuva sopimusrikkomus- tai petostilanne kytkeytyy tapauksiin, joissa ostaja on maksanut tuotteen myyjälle etukäteen, mutta myyjä ei toimitakaan sitä hänelle sovitun mukaisesti.

Haastattelusta ilmeni, että Huuto.netillä useita erilaisia keinoja sopimusrikkomus- ja petostilanteiden syntymisen estämiseksi tai vähentämiseksi. Palvelun käyttämisen ehtona on rekisteröityminen palveluun ja oman käyttäjätunnuksen luominen. Kun henkilö on

luonut henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen, Huuto.net tarkistaa ja hyväksyy erikseen jokaisen rekisteröitymisen manuaalisesti, jolla estetään esimerkiksi epäilyttävien tunnusluonti palveluun. Huuto.netillä on lisäksi käytössä käyttäjille vapaaehtoinen vahva tunnistautuminen, jonka avulla tehtyjä tunnuksia ei erikseen tarkisteta asiakaspalvelun toimesta. Vahvalla tunnistautumisella tarkoitetaan käyttäjän henkilötietojen varmentamista Nordean tunnistuspalvelun avulla. Käyttäjän tietoihin tulee näkyville Tunnistautunut-merkintä, mutta henkilöllisyyden varmentamiseen käytetyt tiedot pysyvät salassa, eikä niitä välitetä koskaan käyttäjän kauppakumppaneille. Vahvan tunnistautumisen etuna on, että tunnistautunut myyjä tai ostaja näyttäytyy muille käyttäjille luotettavana, sillä hänen henkilöllisyys on varmennettu. Myyjä voi myös esimerkiksi asettaa huutokaupan ehdoksi, että hän ottaa huutoja vastaan vain vahvasti tunnistautuneilta käyttäjiltä.

Huuto.net-palvelussa on käytössä kokonaispistearvoon perustuva käyttäjäpalautetoiminto. Niin myyjä kuin ostaja voivat antaa toisilleen palautetta kaupankäynnin kulusta sen jälkeen, kun kauppa on solmittu. Palautteet ovat kaikkien käyttäjien luettavissa ja kokonaispisteiden määrän perusteella voi päätellä kauppakumppanin luotettavuutta. Käyttäjäpalautetoiminnon vuoksi erilaisten sarjapetosten tekeminen hankaloituu: kun myyjälle on annettu negatiivista palautetta, muut mahdolliset ostajaehdokkaat osaavat olla varovaisia ja harkita, että kannattaako kyseisen myyjän kanssa ryhtyä kaupantekoon.

Huuto.netin käyttäjiä ohjeistetaan tutustumaan Huuto.netin Ohjeet-sivustoon, jossa kerrotaan lisää palvelun toiminnasta sekä erilaisista ohjeista ja opastuksista. Sivustolta löytyy luotettavan kaupankäynnin ohjeet, jonka avulla Huuto.net tukee kaikkia käyttäjiään turvallisessa ja luotettavassa kaupankäynnissä. Ohjeissa suositellaan käyttäjiä muun muassa tutustumaan myyjän käyttäjäpalautteeseen, suosimaan tunnistautuneita myyjiä sekä esittämään myyjälle tarkentavia kysymyksiä ennen tarjouksen tekoa, mikäli ilmoituksessa on jotakin epäselvää. Ohjeet sisältävät myös listauksen erilaisista lisävinkeistä ostajalle turvalliseen kaupankäyntiin. Ohjeistuksien lisäksi Huuto.net odottaa käyttäjiltä palvelun sääntöjen ja käyttöehtojen noudattamista. Sääntöihin sisältyy muun muassa

myyjän velvollisuus kertoa kaikki myytävään tavarahan liittyvät olennaiset ostopäätökseen vaikuttavat seikat sekä ostajan velvollisuus lunastaa tuote, mikäli tarjous on johtanut toteutuneeseen kauppaan.

Huuto.netin uusin turvallisen kaupankäynnin edistämiskeino on Huuto Turva –palvelu, jonka tarkoituksena on sujuvoittaa ja turvata myyjän ja ostajan välistä kaupankäyntiä. Palvelu on lanseerattu vuoden 2021 syksyllä. Huuto Turvan ideana on, että kun ostaja tekee ostopäätöksen ja vahvistaa Huuto Turva –palvelun kautta myytävän tavaran ostoksen painamalla Osta-painiketta, valitulla maksutavalla siirtyvät rahat menevät Huuto Turva asiakasvaratilille. Rahat siirtyvät myyjälle vasta, kun ostaja on noutanut postipaketin toimitetun tuotteen ja tarkistanut sen olevan myynti-ilmoituksen mukainen. Jos tuote ei vastaa ilmoitusta, ostaja voi tehdä reklamaation 24 tunnin sisällä paketin noutamisesta. Huuto.net selvittää reklamaatiot ja jos reklamaatio todetaan perustelluksi, ostajalla on mahdollisuus palauttaa tuote ja saada asiakasvaratilillä olevat rahat takaisin. Alla olevassa kuviossa esitetään kaupankäyntiä Huuto Turva –palvelun kautta.

Kuvio 7. Kaupankäynnin vaiheet Huuto Turva –palvelussa.

Piiponniemi nosti myös esille palvelun vakiintuneisuuden, tuoteprofiilin sekä valveutuneet käyttäjät Huuto.netin luotettavuuteen vaikuttaviksi tekijöiksi. Palvelussa ei niinkään myydä esimerkiksi yleisesti varastettuihin tavaroihin kuuluvia työkalusarjoja, vaan Huuto.netin myyjäkunta on valikoitunutta ja palvelussa myydään lähinnä tietyn tuoteprofiilin tuotteita, kuten erilaisia keräilyesineitä, taidetta, kirjoja ja lehtiä sekä designia. Suuren käyttäjämäärän vuoksi käyttäjäkuntaan kuuluu myös valveutuneita käyttäjiä, jotka pystyvät tunnistamaan ilmoituksissa olevien kuvien perusteella, että myytävä tuote on väärennetty. Käyttäjäkunnan ja asiakaspalvelun ripeän yhteistyön avulla nämä ilmoitukset saadaan poistettua hyvinkin nopeasti.

”Myyjäkunta on pitkälti valikoitunutta. Palvelussa on myyjiä, joilla on jopa tuhansia positiivisia kauppamerkintöjä.”

”Kävijämäärästä löytyy aina niitä ihmisiä, jotka tunnistavat väärennetyt tuotteet ja soittavat asiakaspalveluun asiasta. Sisäinen valvonta on tehokasta.”

Huuto.netin toimet sopimusrikkomus- ja petostilanteiden estämiseksi ovat olleet yrityksen arvion mukaan kokonaisuudessaan tehokkaita. Käyttäjien ilmoitukset sopimusrikkomuksista tai petoksista ovat vähentyneet vuonna 2021 28 prosenttia vuoden 2020 verrattavaan kuuden kuukauden ajanjaksoon. Piiponniemi kertoo, että palvelun turvallisuutta edistetään jatkuvasti esimerkiksi tietosuojan, tietoturvan ja toiminnan jatkuvuuden kehittämisen kautta. Uusi Huuto Turva –palvelu on tällä hetkellä yrityksen fokusessa, ja sitä tullaan vielä vuoden 2021 aikana markkinoimaan käyttäjille.

”Ilmoitukset ovat koko ajan vähentymään päin.”

”Petosmielessä Huuto Turva on se juttu, joka tuo jatkossa turvallisuutta kaupankäyntiin.”

5.2 Nettix Oy:n haastattelu

Nettix Oy on Alma Media Oyj:n omistuksessa oleva digitaalisia palveluita ja mainonnan ratkaisuja tarjoava yhtiö. Alma Media osti Nettix Oy:n liiketoiminnan Otava-konsernilta 5.3.2021, ja se työllistää noin 60 asiantuntijaa muun muassa myynnin sekä sisällöntuotannon aloilta. Nettixin tarina alkoi autojen kauppapaikan Nettiauto.comin perustamisesta vuonna 2000, mutta palveluvalikoima on sittemmin laajentunut yhdeksään eri kauppapaikkaan: Nettiautoon, Nettimotoon, Nettiveneeseen, Nettikoneeseen, Nettivuokraukseen, Nettimökkiin, Nettimarkkinaan, Nettikaravaaniin sekä Nettivaraosaan. Nettivuokraus ja Nettimökki ovat vertaisvuokraukseen perustuvia sivustoja, joissa voi vuokrata esimerkiksi mökkejä ja erilaisia matkailuautoja. Muissa Nettix Oy:n kauppapaikoissa voi taas käydä kauppaa muun muassa autoista, veneistä sekä erilaisista autojen varaosista ja lisävarusteista.¹⁵⁴ Kauppapaikkojen käyttäjäkuntaan kuuluvat niin yksityishenkilöt kuin yrityksetkin.

Nettix Oy:n haastattelu toteutettiin puhelinhaastattelun ja sähköpostihaastattelun yhdistelmällä. Haastateltavana toimi liiketoiminnan kehityspäällikkö Maria Christensen. Puhelinhaastattelu toteutettiin 13.7.2021, ja siinä käytiin Marialle etukäteen toimitettuja kysymyksiä yleisesti läpi tarkentaen haastateltavalle, millaisia tietoja tutkielmaan tarvitaan. Puhelinhaastattelun jälkeen Maria toimitti sähköpostitse laajat kirjalliset vastaukset haastattelukysymyksiin.

Nettix Oy:n kauppapaikkojen kävijämittaus pohjautuu Google Analytics –palveluun, jonka avulla seurataan eri kauppapaikkojen kävijämääriä viikkotasolla. Nettiauto on Nettixin kävijämäärältään suurin kauppapaikka: siellä vierailee 900 000 – 1,2 miljoonaa kävijää viikossa. Moottoripyörien, mönkijöiden ja moottoriveneiden kauppapaikka Nettimoto sekä erilaisten veneiden kauppapaikka Nettivene ovat Nettiauton jälkeen Nettixin toiseksi ja kolmanneksi suurimmat kauppapaikat 250 000 - 400 000 (Nettimoto) ja 100

---

¹⁵⁴ Nettix (n.d.)

000 - 250 000 (Nettivene) kävijämäärillä. Osan Nettixin kauppapaikkojen kävijämäärä vaihtelee merkittävästi vuodenaikojen mukaan.

Nettix saa toteutuneisiin kauppoihin nähden hyvin vähän asiakkaiden ilmoituksia tapahtuneista sopimusrikkomuksista tai petoksista taikka niiden yrityksistä: vain muutamia viikossa kaikista kauppapaikoista yhteensä. Asiakkaiden ilmoitusten lisäksi viranomaiset ottavat Nettixiin satunnaisesti yhteyttä tietojen selvittämiseksi. Viranomaiset eivät kuitenkaan informoi pyyntöjen syistä, kuten siitä, että selvittävätkö he petosta vai jotain muuta rikosta.

Mikäli käyttäjä joutuu tai epäilee joutuneensa sopimusrikkomuksen- tai petoksen uhriksi, Nettixillä on käytössä useita eri asiakaspalvelun kanavia, joihin käyttäjä voi ilmoittaa asiasta. Näitä kanavia ovat chat-palvelu, erillinen yhteydenottolomake, sähköposti sekä puhelinpalvelu. Asiakaspalvelukanavien ohella yksityisten henkilöiden väliseen kauppaan tarkoitettussa sähköisessä kauppakirjapalvelussa on oma erillinen selvityspyyntökäsittely. Kauppapaikkojen myynti-ilmoituksissa on lisäksi linkki, jonka kautta käyttäjät voivat raportoida ilmoituksessa havaitut puutteet tai muut epäilyttävät seikat.

Nettix käsittelee kaikki asiakkaiden yhteydenotot viiveettömästi ja eskaloi ne tarvittaessa eteenpäin. Tilanteesta riippuen Nettix on joko yhteydessä myyjään ja kehottaa häntä täydentämään myynti-ilmoitusta tai virheellisten tietojen korjausta, poistaa ilmoituksen palvelusta, sulkee käyttäjätilin tai tekee ilmoituksen rikosepäilystä. Näiden lisäksi palvelussa lisätään valvontaa tai tiedotetaan käyttäjiä sähköpostitse tai palvelualustalla, jos esimerkiksi palvelu saa tiedon liikkeellä olevista huijareista tai uudenlaisesta tavasta huijata käyttäjiä. Nettix ei ole kaupan osapuoli, jonka vuoksi se ohjaa sopimusrikkomus- ja petostilanteissa käyttäjiä olemaan yhteydessä kaupan toiseen osapuoleen tai viranomaisiin.

”Käyttäjät ovat pääsääntöisesti tietoisia siitä, että Nettix ei ole kaupan osapuoli, ja tyypillisesti ovat petostilanteissa jo olleet poliisiin yhteydessä ja vain tiedottavat

asiasta asiakaspalveluun. Useimmiten yhteydenotot kuitenkin koskevat puutteellisia tai epäilyttävää sisältöä myynti-ilmoituksissa.”

Nettixin kauppapaikoissa tapahtuva yleisin petos- tai sopimusrikkomustilanne liittyy tapauksiin, joissa myyjä pyytää ostajalta jonkinlaista ennakkomaksua kaupan kohteena olevasta irtaimesta esineestä, ja kun ostaja on tämän ennakkomaksun maksanut, myyjä katoaa. Myös ostajat saattavat tehdä petoksia tai sopimusrikkomuksia, ja esimerkiksi esittää myyjälle väärennettyä kuittia tehdystä maksusta, jota ei ole todellisuudessa tapahtunut.

”Tyypillinen esimerkki voisi olla syrjäisellä seudulla sijaitseva hyvin uskottavan näköinen myynti-ilmoitus, jossa on houkuttelevan edullinen hinta. Myyjä kertoo ostajaehdokkaalle kovasta kysynnästä ja pyytää varausmaksua. Ostaja saattaa jopa maksaa koko summan ja kuljetusmaksun.”

Nettix Oy:llä on käytössä useita erilaisia keinoja sopimusrikkomus- ja petostilanteiden syntymisen estämiseksi ja vähentämiseksi kauppapaikoissaan. Nettix valvoo uusia käyttäjiä ja ilmoituksia aktiivisesti, jonka lisänä käyttäjien tekemien ilmoitusten määrää on rajoitettu. Lisäksi, kun käyttäjä tekee uuden ilmoituksen kauppapaikkaan, hänen tulee antaa kattavat tiedot niin itsestään kuin myyntikohteesta. Jos palvelun käyttäjä huomaa asiattoman ilmoituksen, tästä ilmoittaminen on tehty käyttäjille helpoksi ja yksinkertaiseksi. Nettixin kauppapaikoissa onkin suuri joukko aktiivisia käyttäjiä, joiden avulla epäilyttävät ilmoitukset huomataan hyvinkin nopeasti. Nettix myös seuraa petoksiin ja sopimusrikkomuksiin liittyviä tilanteita aktiivisesti ja reagoi niihin tarvittaessa uusilla toimenpiteillä.

Nettix on kehittänyt yksityisten henkilöiden välisiin autokauppoihin ja muihin rekisteröityjen ajoneuvojen kauppoihin Sähköinen kauppakirja –palvelun, jonka avulla kaupan ja maksun voi suorittaa ohjatusti ja turvallisesti. Palvelussa on mahdollisuus suorittaa maksu Nettimaksun avulla, jonka etuna on se, että maksu tilitetään myyjälle vasta kun

kauppa on vahvistettu ostajan toimesta. Lisäksi palvelu lisää kaupankäyntiin turvallisuutta myyjän ja ostajan sähköisen tunnistautumisen vaatimuksella. Kun osapuolet käyttävät kaupassa sähköistä kauppakirjaa, myynti-ilmoituksessa annetut tiedot jäävät automaattisesti talteen ja myyjän mahdollisesti ilmoittama virheellinen tieto on mahdollista todistaa. Mahdollisissa ongelmatilanteissa kumpi tahansa kaupan osapuolista voi tehdä selvityspyynnön asiakaspalvelun käsiteltäväksi. Alla oleva kuvio kuvaa Sähköinen kauppakirja –palvelun toimintaa.

Kuvio 8. Kaupankäynnin vaiheet Sähköinen kauppakirja –palvelussa.

Christensen nosti haastattelussa myös esille palveluiden käyttäjien opastuksen turvalliseen kaupankäyntiin ja riskien välttämiseen. Esimerkiksi Nettiauto-kauppapaikassa on oma Turvallisuusohjeet-sivu, jossa kehoitetaan käyttäjiä käyttämään Sähköinen kauppakirja –palvelua. Sivulla on myös erilliset ohjeet niille käyttäjille, jotka eivät käytä sähköistä kauppakirjaa. Ohjeissa opastetaan muun muassa ostajaa olemaan tarkkana erilaisissa myyntitilanteissa sekä välttämään ennakkomaksua. Lisäksi sivulta löytyy erillinen linkki

Liikenteen turvallisuusviraston ohjeisiin, joita suositellaan luettavaksi ennen kaupan tekoa.

Haastattelusta ilmeni, että Nettix Oy:n yrityskohtaiset toimet petos- ja sopimusrikkomustilanteiden vähentämiseksi ovat olleet tehokkaita siten, että huijausten määrä on niiden ansiosta vähentyneet ja pysyneet alhaisina. Erityisesti sähköinen kauppakirja on ollut tehokas keino estää erilaiset petokset. Nettix edistää alustoiden turvallisuutta aktiivisesti palveluiden ja prosessien kehittämällä. Lisäksi yksityisten henkilöiden väliseen kaupan käyntiin tarkoitettuja työkaluja kehitetään edelleen ja käyttäjiä pyritään ohjaamaan niiden käyttöön.

”Sähköisen kauppakirjan avulla tehdyissä kaupoissa ei ole tullut tietoon yhtään petosyritystä.”

6 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia ja selvittää, millaisia omaehtoisia keinoja alustatalouden yrityksillä on alustalla tapahtuvan yksityishenkilöiden välisen kaupan käynnin turvallisuuden edistämiseksi. Tämän lisäksi tutkimuksessa tutkittiin, mitä alustatalous on ja millaisia käsitteitä siihen liittyy, miten sopimus irtaimen kaupasta syntyy ja millaisia velvoitteita siihen liittyy sekä mitä ovat irtaimen tavarankäytön kaupassa tapahtuvat sopimusrikkomus- ja petostilanteet sekä niiden seuraamukset. Näiden alatutkimuskysymysten avulla lukijalle pyrittiin luomaan ymmärrys alustatalouden yritysten toimintakentästä ja siitä, miten lainsäädäntö sääntelee alustoilla tapahtuvia yksityishenkilöiden välisiä irtaimen omaisuuden kauppia.

6.1 Pohdinta ja analysointi

Alustatalous on merkittävä osa digitalisaatiota, ja se on muuttanut erilaisten palveluiden tuotantoa ratkaisevasti. Itse alustatalouden käsite on vakiintumaton ja siihen sisältyy lisäksi muita käsitteitä, kuten jakamistalous, tilaustalous ja keikkatalous, jotka eri konteksteissa saatetaan ymmärtää joko eri tavoin tai pitää niitä synonyymeinä. Alustataloudessa voidaan erotella neljä erilaista alustatyyppiä, joiden avulla alustatalouden moninaista kenttää pystytään hahmottamaan paremmin. Näitä erilaisia alustatalouden alustatyyppijä ovat välitysalustat, avoimet alustat, integroivat alustat ja innovaatioalustat. Alustataloudessa liiketoiminta perustuu digitaalisiin alustoihin eli tietoteknisiin järjestelmiin, joilla käyttäjät, tarjoajat ja muut sidosryhmät tuottavat lisäarvoa tuottavaa alustatalouden toimintaa. Erilaiset irtaimen tavarankäytön mahdollistavat digitaaliset alustat eli markkinapaikat ovat olleet nousujohteisesti yksityishenkilöiden suosiossa ja niistä onkin muodostunut oivallinen kanava myydä muun muassa käytettyä tavaraa.

Tutkimus osoitti, että alustatalouden yritykset lisäävät alustalla tapahtuvan irtaimen omaisuuden kaupan turvallisuutta erilaisin teknisillä ja manuaalisin keinoin, jotka ovat haastateltavilla yrityksillä osittain samanlaisia. Tutkimuksesta ilmeni, että näitä yhteisiä

keinoja ovat käyttäjien pakollinen rekisteröityminen palveluun ja henkilökohtaisen tunnuksen luominen, erilaiset sivustolta löytyvät opastukset ja ohjeet turvalliseen kaupankäyntiin, yrityksen aktiivinen asiakaspalvelu sekä asiantuntevien käyttäjien ja asiakaspalvelun yhteistyö epäilyttävien myynti-ilmoitusten poistamiseksi. Tämän lisäksi tutkimuksen perusteella saatiin selville, että muita yrityskohtaisia keinoja ovat Huuto.net –vertaiskauppapalvelussa käyttäjien vapaaehtoinen vahva tunnistautuminen, käyttäjien arvostelutoiminto sekä Huuto Turva –palvelu. Nettix Oy:n keinoja olivat lisäksi käyttäjäkohtaisten ilmoitusmäärien rajoittaminen sekä Sähköinen kauppakirja –palvelu. Edellä mainittujen lisäksi Nettix Oy tiedottaa käyttäjiään kanavissaan, mikäli se on saanut tietoonsa liikkeellä olevasta uudesta nettihuijauksesta.

Haastatteluiden tulosten perusteella saatiin selville, että alustatalouden yritysten keinot estää erilaisten sopimusrikkomus- ja petostilanteiden syntyminen ovat olleet kokonaisuudessaan tehokkaita, ja että asiakkailta tulevia ilmoituksia petoksista ja sopimusrikkomuksista taikka niiden yrityksistä tulee erittäin vähän yritysten tietoon toteutuneisiin kaappoihin nähden. Haastateltavien yritysten asiakkaat voivat tehdä näitä ilmoituksia asiakaspalveluun, joka reagoi tilanteeseen muun muassa poistamalla petoksen tai sopimusrikkomuksen tehneen tai sitä yrittäneen käyttäjän profiilin sekä ohjeistamalla asiakasta olemaan asiasta yhteydessä viranomaisiin. Lisäksi haastateltavat yritykset nostivat esille, että ne uskovat uusien tuotteiden vähentävän sopimusrikkomusten tai petosten yrityksiä edelleen. Näissä uusissa tuotteissa, Huuto Turva ja Sähköinen kauppakirja –palvelut, hyödynnetään asiakasvaratili-toimintoa, jossa maksu tilitetään myyjälle vasta, kun ostaja on vahvistanut tuotteen tulleen hänelle ja olevan sopimuksen mukainen. Toiminnolla pyritään estämään petosten syntyminen ja tavaran virheellisyytilanteet, sillä ostajalle annetaan mahdollisuus tarkastaa tuote ennen kuin maksu siirtyy myyjälle.

Haastatteluiden tuloksista ilmeni myös, että haastateltavat yritykset korostavat välittäjärooliaan, eivätkä ne ole alustan kautta toteutuvien kauppojen osapuolena. Irtaimen omaisuuden kauppa tapahtuu myyjän ja ostajan välisen sopimussuhteen perusteella, jota sääntelee kauppalaki. Digitaalinen toimintaympäristö ei vaikuta kaupan osapuolten

velvoitteisiin, vaan kauppalaki sääntelee alustojen kautta tapahtuvia kauppvoja yhtä lailla kuin muitakin irtaimen omaisuuden kauppvoja. Alustatalous on vielä tuore talouden ala ja se sisältää muitakin liiketoiminnan muotoja kuin digitaaliset markkinapaikat. Sitä koskeva lainsäädäntö on todettu osittain puutteelliseksi niin kotimaisella kuin EU:n tasolla. Erityisesti tiedon ja datan yhteensovittaminen lainsäädännössä on havaittu riittämättömäksi.

Yleisen tietotekniikan kehityksen myötä erilaiset digitaalisten markkinapaikat ovat yleistyneet kaupantekokanavana, mutta niiden suosio on tuonut mukanaan epäsuotuisana lieveilmiönä erilaisten sopimusrikkomusten ja petosten helpomman toteuttamisen, jotka voivat tapahtua niin myyjän kuin ostajan toimesta. Petoksen syntymisen perusteilla ja seuraamuksilla ei ole merkitystä, onko petoksen tehnyt ollut myyjän vai ostajan roolissa. Sen sijaan sopimusrikkomuksen syntyperusteissa ja seuraamuksissa on tekijäkohtaisia eroja, vaikkakin ne sisältävät hyvin paljon yhtäläisyyksiä. Myyjän puolelta tapahtuvat sopimusrikkomukset ovat viivästys ja tavarän virhe, kun taas ostajan toimesta tapahtuvat sopimusrikkomukset ovat maksuviivästys, myötävaikutusvelvollisuuden rikkominen ja tavarän noutovelvollisuuden rikkominen.

Alustatalouden yritysten kaupankäynnin turvallisuutta edistävästä keinoista huolimatta, suojaus petos- tai sopimusrikkomusten estämiseksi ei ole aukotonta, vaikkakin ne ovat vähentyneet vuosi vuodelta tarkasteltavien yritysten kohdalla. Tutkielman haastatelluista ilmeni, että yleisin sopimusrikkomus- tai petostilanne liittyy petostapauksiin, joissa ostaja on maksanut tuotteen myyjälle etukäteen, mutta myyjä ei toimitakaan sitä hänelle sovittun mukaisesti. Näissä tilanteissa petoksen tehnyt hankkii itselleen oikeudellista taloudellista hyötyä erehdyttämällä vastapuolta, sillä myyjä on tarkoituksellisesti tehnyt myynti-ilmoituksen alustalle sellaisesta tavarasta, jota hänen ei ole tarkoitustaan toimittaa ostajalle. Haastattelun tulos vastaa poliisihallituksen vuonna 2017 tekemää selvitystä, jossa yleisimmäksi petostyyppiksi nostettiin myyntipetokset.

6.2 Rajoitteet ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimus vastasi sille asetettuihin tavoitteisiin sekä sen perimmäiseen tarkoitukseen. Tutkimuksella oli kuitenkin rajoitteita, jotka vaikuttivat tulosten luotettavuuteen. Tutkimukseen pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava otos erilaisia alustatalouden yrityksiä, jotka tarjoavat alustan yksityishenkilöiden väliseen irtaimen omaisuuden kauppaan. Haastateltavien otos jäi kuitenkin melko pieneksi, joka osaltaan vaikutti tulosten analysoinnin syvällisyyteen. Haastateltavia yrityksiä olisi voinut olla määrällisesti enemmän, jotta tutkimuksesta oltaisiin saatu kattavampi ja siten luotettavampi. Tutkimukseen pyrittiin saamaan laajempi haastateltavien joukko, mutta alustatalouden yritykset olivat haluttomia osallistumaan tutkimukseen.

Alustatalous on ilmiönä tuore, eikä vastaavanlaista tutkimusta ei ole aikaisemmin toteutettu. Tutkielma lähestyi alustataloutta yksityishenkilöiden välisen irtaimen omaisuuden kaupan näkökulmasta, joten siitä oli rajattu kokonaan pois kuluttajakauppa sekä yritysten välinen kauppa. Yksi mahdollisuus jatkotutkimukselle on keskittyä kuluttajakauppoihin digitaalisilla alustoilla ja siten ottaa aiheeseen toisenlainen näkökulma. Kuluttajakauppoja sääntelee kuluttajansuojalaki, joten olisi mielenkiintoista tutkia, turvaavatko alustatalouden yritykset heidän alustoitaan käyttäviä kuluttajia erityisellä tavalla vai ovatko turvallisen kaupankäynnin edistämiskeinot samanlaisia osapuolten asemasta riippumatta.

Vaikka sopimusrikkomus- ja petostilanteet ovat vähentyneet erilaisten turvaamistoimien ansiosta, alustoiden turvallisuus kaupankäynnin näkökulmasta ei ole aukotonta. Toinen jatkotutkimusehdotus liittyy siihen, millaisia yrityskohtaisia keinoja alustatalouden yritykset voisivat kehittää alustalla tapahtuvan kaupankäynnin turvallisuuden edistämiseksi. Tutkimus voitaisiin toteuttaa tapaustutkimuksena, jossa tarkasteluun otetaan yksi alustatalouden yritys, jolle kehitettäisiin uusi turvallisen kaupankäynnin edistämiskeino.

Lähteet

- Aalto E., Gustafsson R., & Lipiäinen N. (2020). *Alustatalouden innovoinnin ja kasvun haasteet*. Aalto yliopisto. Noudettu 28.5.2021 osoitteesta <https://aalto-doc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/44215/isbn9789526039046.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Aarnio A. (2006). *Tulkinnan taito – ajatuksia oikeudesta, oikeustieteestä ja yhteiskunnasta*. Helsinki: Alma Talent Oy.
- Ailisto H., Collin J., Halén M., Hiekkänen K., Hyytinen K., Juhanko J., Kiuru E., Korhonen H., Kääriäinen J., Mäntylä M., Parviainen P. Ruutu S., Seppälä T. & Talvitie J. (2016). *Onko Suomi jäämässä alustatalouden junasta?* Valtioneuvoston kanslia. Noudettu 3.6.2021 osoitteesta https://vnk.fi/documents/10616/2009122/19_Onko+Suomi+j%C3%A4%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4+alustatalouden+junasta.pdf/5e1f46ed-415c-4763-a530-633309eafb77/19_Onko+Suomi+j%C3%A4%C3%A4m%C3%A4ss%C3%A4+alustatalouden+junasta.pdf?version=1.0&t=1461140744000
- Ailisto H., Halén M., Hyytinen K-M., Kääriäinen J., Juhanko J., Korhonen H., Mattila J., Mäntylä M., Parviainen P., Ruutu S., Seppälä T. & Talvitie J. (23.11.2015). *Platform – Historiaa, ominaispiirteitä ja määritelmä*. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos. Noudettu 28.5.2021 osoitteesta <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-47.pdf>
- Airaksinen A., Nokkala J., Parikka T. & Roine S. (2019). *Data- ja alustatalouden mittaaminen*. Tilastokeskus. Noudettu 28.5.2021 osoitteesta https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/ywrrp2_201900_2019_21518_net.pdf
- Annola V. & Saarnilehto A. (2018). *Sopimusoikeuden perusteet* (8. painos). Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-14-3469-3.

Edilex 29.5.2019. *17 nettopetosta arvoltaan 130,63-999 euroa noin 4 kuukauden aikana - kysymys ei ollut lievistä petoksista eikä rangaistusta alennettu.* Teksti: Jani Surakka. Noudettu 19.7.2021 osoitteesta <https://www-edilex-fi.proxy.uwasa.fi/uutiset/60186?allWords=petos+tori.fi&offset=1&perpage=20&sort=relevance&searchSrc=1&advancedSearchKey=705174>

Euroopan komissio. (15.12.2020). *Eurooppa valmiina digiaikaan: komissio ehdottaa uusia sääntöjä digitaalisille alustoille.* Noudettu 8.6.2021 osoitteesta https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_20_2347

Faehnle M., Harmaala M-M., Manninen P., Mäenpää P., Nylund M. & Toivola T. (2017). *Jakamistalous*. Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-14-3228-6.

HE 93/1986 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle kauppalaiksi.

Hirvonen A. (2011). *Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan.* Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Saatavilla osoitteessa https://issuu.com/arihirvonen/docs/mitk_metodit_paino

Hoppu E. & Hoppu K. (2011). *Kauppa- ja varallisuus oikeuden pääpiirteet* (13. painos). Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-63-1649-9.

Huuto.net (n.d.). Huuto.netin ohjeet. Tervetuloa Huuto.netin käyttäjäksi! Noudettu 26.8.2021 osoitteesta <https://www.huuto.net/ohjeet/tervetuloa>

Hämäläinen H. (15.6.2020). *PwC listasi maailman arvokkaimmat yhtiöt.* Ehandel. Noudettu 3.6.2021 osoitteesta <https://ehandel.fi/pwc-listasi-maailman-arvokkaimmat-yhtiot/>

Jakamistalous (n.d.). *Jakamistalous – mitä se on?* Noudettu 31.5.2021 osoitteesta <https://jakamistalous.fi/mita-on-jakamistalous/>

Juuti P. & Puusa A. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus Oy. ISBN 978-952-345-616-7.

Kananen J. (2008). *Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet*. Jyväskylän ammatti-korkeakoulun julkaisuja –sarja.

Kauppalaki 1987/355. Annettu Helsingissä 27.3.1987.

Kaisto J. & Lohi T. (2013). *Johdatus varallisuus-oikeuteen (2. uudistettu painos)*. Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-14-2244-7.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (2017). *Tietoa digitaalisen kaupankäynnin ilmiöistä*. Noudettu 31.5.2021 osoitteesta <https://www.kkv.fi/ostopolku/tietoa-digitaalisen-kaupankaynnin-ilmioista/#k6>

Koivistoinen A., Loikkanen V., Paajanen R. & Viitanen J. n.d. *Digitaalisen alustatalouden tiekartasto*. Innovaatorahoituskeskus Business Finland. Noudettu 28.5.2021 osoitteesta https://www.businessfinland.fi/globalassets/julkaisut/alustatalouden_tiekartasto_web_x.pdf

Koponen, J. (2019). *Alustatalous ja uudet liiketoimintamallit: kuinka muodonmuutos tehdään*. Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-14-3823-3.

Koskelo P., Sevón L. & Wilhelmsson T. (2006). *Kauppalain pääkohdat (5. Uudistettu painos)*. Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-14-2877-7.

Koskinen P. (2001). *Johdatus rikosoikeuteen*. Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisut. Helsinki: Hakapaino Oy.

Mattila M. (2018). *Alustatalous ei ole jakamistaloutta (välttämättä): lähtökohtia alustatalouden sääntelyyn*. Kalevi Sorsa –säätiö. Noudettu 8.6.2021 osoitteesta https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/2018/10/KSS_Mattila_web.pdf

Mielenihmeet (9.1.2020). *Keikkatalous: kuinka siihen sopeudutaan*. Noudettu 31.5.2021 osoitteesta <https://mielenihmeet.fi/keikkatalous-kuinka-siihen-sopeudutaan/>

Minilex (n.d.). *Rikoslaki ja petos*. Noudettu 14.7.2021 osoitteesta <https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-petos>

Määttä K. & Päläs J. (2019). *Jakamistalousjuridiikan käsikirja*. Helsinki: Alma Talent Oy. ISBN 978-952-14-3630-7.

Nettix Oy (n.d.). *Mikä on Nettix?* Noudettu 31.8.2021 osoitteesta <https://nettix.fi/meista/>

Oikeusministeriö (2017). *Petosrikollisuus ja sen ehkäisy. Rikoksantorjuntakatsaus 2017*. Oikeusministeriön julkaisu 58/2017. Noudettu 14.7.2021 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160395/OMSO_58_2017_Rikoksantorjuntakatsaus_2017.pdf

Page-Tickell R. & Yerby E. (2020). *Conflict and Shifting Boundaries in the Gig Economy: An Interdisciplinary Analysis*. Emerald Publishing Limited 2020.

Rikoslaki 1889/39. Annettu Helsingissä 19.12.1889.

Sarajärvi A. & Tuomi J. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusyhtiö Tammi.

Suomen virallinen tilasto (SVT). (2017). *Työvoimatutkimus* [verkkajulkaisu]. Tilastokeskus. Noudettu 3.6.2021 osoitteesta https://www.stat.fi/til/tyti/2017/14/tyti_2017_14_2018-04-17_tie_001_fi.html

Tieteen termipankki. (2020). Irtain omaisuus. Noudettu 11.6.2021 osoitteesta https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:irtain_omaisuus

Tori.fi (n.d.). *3,4 miljoonaa suomalaista käy Torissa kuukausittain*. Noudettu 4.6.2021 osoitteesta <https://media.tori.fi/tori/>

Työ- ja elinkeinoministeriö. (15.10.2020). *Työneuvosto otti kantaa ruokalahettien oikeudelliseen asemaan*. Noudettu 9.6.2021 osoitteesta <https://tem.fi/-/tyoneuvosto-otti-kantaa-ruokalahettien-oikeudelliseen-asemaan>

Valtioneuvoston kanslia. (11.5.2020). *Innovaatiomyönteinen sääntely: Nykytila ja hyvät käytännöt*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja. Noudettu 9.6.2021 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162229/VNTEAS_2020_27.pdf

Liitteet

Liite 1. Haastattelulomake

Haastattelulomake

Pro gradu –tutkielma ”Yksityishenkilöiden välinen kaupankäynti digitaalisella alustalla: Alustatalouden yritysten keinot turvallisen kaupankäynnin edistämiseksi”

Haastattelukysymykset:

1. Kuinka monta käyttäjää alustallanne on vuositasona?
2. Kuinka monta kauppaa alustallanne tehdään vuosittain?
3. Kuinka monta sopimusrikkomus- tai petosilmoitusta saatte keskimäärin vuosittain?
4. Miten tai mihin käyttäjät voivat ilmoittaa alustallanne tapahtuneesta sopimusrikkomus- ja petosilanteista tai niiden epäilyksistä? Miten yrityksenne toimii, kun saatte tiedon sopimusrikkomus- tai petosilanteesta?
5. Millaisia nämä sopimusrikkomus- tai petosilanteet ovat ja mitkä ovat yleisimpiä sopimusrikkomus- tai petosilanteita?
6. Millaisia yrityskohtaisia toimia teillä on sopimusrikkomus- tai petosilanteiden synty-
misen estämiseksi tai vähentämiseksi?
7. Ovatko toimet olleet tehokkaita siten, että sopimusrikkomus- tai petosilanteet ovat vähentyneet tai loppuneet?
8. Miten kehittäte jatkossa alustanne turvallisuutta?